

Unios melding
for perioden 9. november 2018 til 12. november 2019

Unios melding

for perioden 9. november 2018 til 12. november 2019

Vedtatt av Unios representantskap 2. desember 2019.

FØREORD

I 2019 vart det brot i forhandlingane i Unio sine to største tariffområde: KS og stat. Det vart heldigvis meklingsløysing i begge områda, og dermed ikkje streik. I dei andre tariffområda til Unio vart det løysing i forhandlingane utan bruk av riksmeklaren.

Den nye IA-avtalen vart signert rett før jul i fjor, og 2019 har vore brukt på å sette avtalen ut i livet. Mellom anna er det satt i gong bransjeprogram på tre område som er viktige for Unio – barnehage, sjukeheim og sjukehus. Samstundes gjeld den nye IA-avtalen for heile arbeidslivet, ikkje berre for nokre bransjar eller berre for arbeidsplassar med eigen avtale.

I meldingsperioden har Unio halde fram arbeidet med varsling. Vi meiner at gode og reelle moglegheiter til å seie frå om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen er eit vesentleg trekk ved eit godt arbeidsmiljø. Det har derfor vore viktig for Unio å arbeide for å gjere det rettslege vernet til varslarane betre.

Unio har også prioritert høgt arbeidet med tilpassing av alderspensjon for dei med særaldersgrense. Likevel vart det ikkje semje innan fristen, som vart satt til 31. oktober 2019.

På det utdannings- og kompetansepolitiske feltet har Unio vore ein synleg og aktiv bidragsytar. I perioden har vi også utforma ein ny politikk for praksis i høgare utdanning.

I statsbudsjettsamanheng har Unio år etter år kritisert regjeringas såkalla avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform, eller ostehøvelkuttet. Vi ser at reforma no ramar førstelinja og svekker kvalitet og tenester.

Internasjonalt har det vore eit år i kongressanes teikn. Unio har delteke på verdskongress, Europakongress og nordisk kongress i internasjonal fagrørslle. Vi vann fram med våre innspel i både internasjonal og europeisk fagbevegelse.

I 2019 hadde styret ansvaret for eit nytt, stort prosjekt i Unio, utviklinga av ein strategisk plan for det politiske arbeidet i Unio. Den strategiske planen gjeld for perioden 2019 til 2021, og vi vart samde om fire strategiske prioriteringar:

- Unio skal arbeide for at fleire kan stå i jobb lenger.
- Unio skal arbeide for at fleire med høgare utdanning kan ta etter- og vidareutdanning.
- Unio skal arbeide for eit sterkt engasjement bland tillitsvalde og medlemmer for klima, miljø og berekraft.
- Unio skal arbeide for å vidareutvikle organisasjonen og for å auke organisasjonens synlegheit.

Å betre medlemmene sine lønns- og arbeidsvilkår, styrke utdanning og kunnskap, sikre og vidareutvikle velferdsstaten og å styrke påverknaden til fagrørslle er Unio sine hovudmål. Dette har vi jobba med i 2019, og vi kjem til å halde fram med å jobbe med dette i 2019 og i åra etter det.

Unio, desember 2019

Ragnhild Lied, Unio-leiar

Melding for perioden 9. november 2018 til 12. november 2019

Unio

Unio har 13 medlemsforbund med totalt om lag 368 000 medlemmer. Ragnhild Lied er Unios politisk valgte leder på heltid.

Sekretariat og administrasjon

Unios sekretariat ligger i Oslo, i leide lokaler sentralt plassert i Stortingsgata 2. Sekretariatet ledes av en sekretariatssjef. Det er 17 ansatte og en politisk valgt leder på heltid.

Unio ble sertifisert som Miljøfyrtårn 10. mai 2010, og re-sertifisert i 2013, 2016 og 2019. Miljøfyrtårn er Norges mest brukte sertifikat for virksomheter som vil dokumentere sin miljøinnsats og vise samfunnsansvar. Å være Miljøfyrtårn innebærer at virksomhetens miljøstandard og rutiner er funnet å være i overensstemmelse med krav til alle bransjer og kontorvirksomhet. Virksomheten kan dermed dokumentere at strenge krav innen temaene arbeidsmiljø, innkjøp, energi, transport, avfall, utslipp og estetikk er tilfredsstilt. Miljøfyrtårn har tilpassede krav for ulike bransjer og sertifikatet tildeles etter en uavhengig vurdering. Det leveres årlige miljørapporter og hvert tredje år blir virksomheten re-sertifisert. Sertifikatet er anerkjent av myndighetene ved offentlige innkjøp. Virksomheten påvirker i meget begrenset grad det ytre miljøet.

Legemeldt sykefravær i 2018 var på 8,23 prosent.

Likestillingsarbeidet i sekretariatet er basert på Likestillingspolitisk plattform for Unio, og gjennom partsarbeid i bedriften jobber en med likestilling og for å hindre diskriminering på arbeidsplassen. Det er ni kvinner og åtte menn ansatt i sekretariatet.

Rammebudsjett for 2019 ble vedtatt på representantskapsmøtet 28. november 2018. Budsjettet er på kroner 38 205 689, eksklusive OU-midler.

Unios sekretariat

sekretariatssjef Ingjerd Hovdenakk (til 31.12.2018)
sekretariatssjef Anne Folkvord (fra 01.01.2019 til 10.10.2019)
forhandlingssjef Klemet Rønning-Aaby
kommunikasjonssjef Hedvig Bjørgum (fra 18.03.2019)
sjeføkonom Erik Orskaug
fagsjef Åshild Olaussen
fagsjef/advokat Henrik Dahle
spesialrådgiver Atle Gullestad

seniorrådgiver Rolf Edvard Stangeland
internasjonal sekretær André Oktay Dahl
internasjonal sekretær Liz Helgesen
seniorrådgiver Ina Smith-Meyer
seniorrådgiver Geir Lyngstad Strøm
kommunikasjonsrådgiver Nora Sørensen
regnskapskonsulent Lise Agerup
regnskapskonsulent Kathrine Kollandsrud (engasjement fra 01.03.2019)
administrasjonssekretær Reidun Wiersholm Karlsen
konsulent Rolf Kristensen

Styre og forhandlingsutvalg

Representantskapet er Unios øverste organ, og det skal holdes møte innen 15. desember hvert år. Alle Unios medlemsorganisasjoner møter i samsvar med vedtektsfestet representasjon, som til sammen gir 77 delegater, inkludert styret.

Styret er Unios utøvende organ, og velges av representantskapet for en periode på tre år. Styrets leder er heltidstillitsvalgt. Styret har 16 medlemmer samt fast møtende observatører gjengitt under. I tillegg kan leder i forbund som ikke får styreplass møte som observatør i styret.

Unios styre

Ragnhild Lied, Unio, leiar
Solveig Kopperstad Bratseth, Norsk Sykepleierforbund, nestleder
Kjetil Rekdal, Politiets Fellesforbund, nestleder
Steffen Handal, Utdanningsforbundet
Terje Skyvulstad, Utdanningsforbundet
Hege Valås, Utdanningsforbundet
Lars Erik Wærstad, Utdanningsforbundet
Eli Gunhild By, Norsk Sykepleierforbund
Olaug Flø Brekke, Norsk Sykepleierforbund
Petter Aaslestad, Forskerforbundet (til 31.12.2018)
Guro Elisabeth Lind, Forskerforbundet (fra 01.01.2019)
Hilde Gunn Avløyp, Forskerforbundet
Sigve Bolstad, Politiets Fellesforbund
Fred Hatlebrekke, Norsk Fysioterapeutforbund
Hege-Merethe Bengtsson, Det norske maskinistforbund
Alfred Sørbø, Akademikerforbundet
Nils Erik Ness, Norsk Ergoterapeutforbund
Bent Ronny Mikalsen, Norsk Radiografforbund (observatør)
Martin Enstad, Presteforeningen (observatør)
Jannicke Røgler, Bibliotekarforbundet (observatør)
Odd Arne Kjellstadli, Skatterevisorenes Forening (observatør)
Ruben Hirsti, Unio-studentene (observatør til juni 2019)
Martin Ottesen Wichstad (observatør fra juli 2019)

Unio kommune

Steffen Handal, Utdanningsforbundet, leder
Solveig Kopperstad Bratseth, Norsk Sykepleierforbund, nestleder
Terje Skyvulstad, Utdanningsforbundet
Hege Valås, Utdanningsforbundet

Turid Buan Øfsti, Utdanningsforbundet
Ingvild Aga, Utdanningsforbundet
Erik Løvstad, Utdanningsforbundet
Rasmus T. Gjestland, Utdanningsforbundet
Tone Marianne Rosvoll, Utdanningsforbundet (til 25.03.2019)
Osmund Gard Skjeggstad (fra 26.03.2019)
Harald Jesnes, Norsk Sykepleierforbund
Johs. Bruvik, Norsk Sykepleierforbund
Hedda Kirstine Mellingen, Norsk Sykepleierforbund
Kirsti Glad, Norsk Fysioterapeutforbund
Lene Ståhl, Forskerforbundet
Rune Johnsrud, Det norske maskinistforbund
Alfred Sørbrø, Fellesordningen (Akademikerforbundet) (til 14.05 og fra 22.06.2019)
Svein Kvammen, Fellesordningen (Akademikerforbundet) (fra 15.05 til 21.06.2019)
Nils Erik Ness, Norsk Ergoterapeutforbund (observatør)
Jannicke Røgler, Bibliotekarforbundet (observatør)

Unio stat

Petter Aaslestad, Forskerforbundet, leder (til 31.12.2018)
Guro Elisabeth Lind, Forskerforbundet, leder (fra 01.01.2019)
Sigve Bolstad, Politiets Fellesforbund, nestleder
Ellen Karoline Dahl, Forskerforbundet (til 31.01.2019)
Steinar Vagstad, Forskerforbundet (til 07.03.2019)
Jorunn Solgaard, Forskerforbundet
Kristin Dæhli, Forskerforbundet (fra 01.02.2019)
Andreas Christensen, Forskerforbundet (fra 08.03.2019)
Unn Alma Skatvold, Politiets Fellesforbund
Kjetil Rekdal, Politiets Fellesforbund (permisjon fra 04.09.2019)
Vegar Monsvoll, Politiets Fellesforbund (fra 05.09.2019)
Roar Fosse, Politiets Fellesforbund
Terje Skyvulstad, Utdanningsforbundet
Bjørge Sundøy, Utdanningsforbundet
Kari Tangen, Norsk Sykepleierforbund
Thea Wessel Jørgensen, Norsk Fysioterapeutforbund (Fra 01.07.2019)
Susanne Gallala, Norsk Fysioterapeutforbund (fra 01.01.2019 til 01.07.2019)
Eystein Madland Hagesæther, Akademikerforbundet (Til 30.04.2019 og fra 01.08.2019)
Alfred Sørbrø, Akademikerforbundet (fra 01.05.2019 til 01.08.2019)
Brit-Toril Lundt, Norsk Ergoterapeutforbund (observatør)
Kristian Mollestad, Presteforeningen (observatør)

Svein Joar Murvold, Skatterevisorenes Forening (observatør)
Bente Ørberg, Bibliotekarforbundet (observatør)

Unio Spekter

Eli Gunhild By, Norsk Sykepleierforbund, leder
Bent Ronny Mikalsen, Norsk Radiografforbund, nestleder
Karen Louise K. Bjørø, Norsk Sykepleierforbund
Harald Jesnes, Norsk Sykepleierforbund
Lars Petter Eriksen, Norsk Sykepleierforbund
Oskar Nilssen, Norsk Sykepleierforbund
Line Spiten, Norsk Sykepleierforbund
Kirsten Hagen, Norsk Sykepleierforbund
Fred Hatlebrekke, Norsk Fysioterapeutforbund
Bente Eide, Norsk Fysioterapeutforbund
Kristina Brovold Liknes, Utdanningsforbundet
Vegard Thorbjørnsen, Forskerforbundet
Rune Johnsrud, Det norske maskinistforbund
Brit-Toril Lundt, Norsk Ergoterapeutforbund
Thomas Ostermann, Akademikerforbundet (observatør)
Hege Bergravf Johnsen, Bibliotekarforbundet (observatør)
Kristian Mollestad, Presteforeningen (observatør)

Unio Oslo kommune

Aina Skjefstad Andersen, Utdanningsforbundet, leder
Line Orlund, Norsk Sykepleierforbund, nestleder
Tore Fjørtoft, Utdanningsforbundet
Ellinor Gilberg, Utdanningsforbundet
Stine Sund, Utdanningsforbundet
Marianne Krogh, Utdanningsforbundet
Therese Thyness Fagerhaug, Utdanningsforbundet
Stine Christensen Holtet, Utdanningsforbundet
Anne-Lise Wien, Norsk Sykepleierforbund
Atle Thorstensen, Norsk Sykepleierforbund
Hege Munthe, Norsk Fysioterapeutforbund
Stine Nordgren Johannessen, Forskerforbundet (fra 01.01.2019)
Lene Ståhl, Forskerforbundet (til 01.01.2019)
Svein Roger Mandal, Det norske maskinistforbund
Poul-Herman Bülow, Akademikerforbundet (til 01.01.2019)

Sverre Dahle, Akademikerforbundet (fra 02.01.2019)
Berit Førli, Norsk Ergoterapeutforbund (observatør)
Hege Bergravf Johnsen, Bibliotekarforbundet (observatør)

Unio Virke

Kari Tangen, Norsk Sykepleierforbund, leder
Bjørn Sævareid, Utdanningsforbundet, nestleder
Anne-Lise Wien, Norsk Sykepleierforbund
Kjell Magne Mørk, Norsk Sykepleierforbund
Magnus Buflod, Norsk Sykepleierforbund
Andreas Christensen, Forskerforbundet
Kirsti Glad, Norsk Fysioterapeutforbund
Per Hostad, Presteforeningen
Berit Førli, Norsk Ergoterapeutforbund (observatør)
Ole André Gjerde, Norsk Radiografforbund (observatør)
Bente Ørberg, Bibliotekarforbundet (observatør)
Angelina Christiansen, Utdanningsforbundet (observatør)

Unio KA

Kristian Mollestad, Presteforeningen, leder
Leiv-Sigmund Hope, Det Norske Diakonforbund, nestleder
Gun Hafsaas, Utdanningsforbundet
Anne-Lise Wien, Norsk Sykepleierforbund
Bjørn Berg, Forskerforbundet
Per Hostad, Presteforeningen
Eystein Madland Hagesæther, Akademikerforbundet (observatør)

Unios kommunikasjonsarbeid

Mellomoppgjør

Siden det ble forhandlingsbrudd og mekling i våre to store områder – Unio stat og Unio kommune – ble alle ledd i kommunikasjonsstaben satt i beredskap for streik. Etter anbudsrunde signerte vi i februar kontrakt med et nytt byrå til å gjennomføre medietrening for ledere og nestledere i lokale konfliktberedskapsutvalg. Disse gjennomførte medietrening for 30 tillitsvalgte i Unio kommune og 7 i Unio stat.

De spesielle utfordringene som fulgte av resultatet i KS-oppgjøret, gjorde at Unios kommunikasjonsstab fikk en særskilt rolle i å håndtere budskapet. Forhandlingsutvalget har i evalueringen av oppgjøret foreslått at det utarbeides noen rutineendringer.

Arendalsuka 2019

Arendalsuka 2019 ble arrangert 12.–17. august. Unio var sponsor på andre året. Dette gir tilgang til Arendalsukas minglekveld og mottakelse i forkant av denne, der Unio-lederen og flere forbundsledere deltok. Det gir også plasser til partilederdebatten og til hoveddebattene i kulturhuset.

Unio-kafeen på Strand café var hjertet for Unios aktiviteter. I år var forbundene representert med noen færre debatter enn tidligere – Forskerforbundet hadde to, Norsk Sykepleierforbund én, Politiets Fellesforbund én og Unio hadde én debatt i tillegg til minglekveld og ungdomspolitikarduell i forkant av partilederdebatten på storskjerm. Evalueringene i etterkant viser at forbundene og Unio er fornøyde med Strand café, og at forbundene fikk god uttelling både mediemessig og politisk.

Unio Perspektiv

I forbindelse med omleggingen av nettsidene, lanserte vi også «Unio Perspektiv» – et nytt, nettbasert «magasin» med et nytt tema for hver utgave. Det skal gi rom for lengre artikler, intervjuer, synspunkt og fakta for å belyse aktuelle temaer, problemstillinger og spørsmål, som underbygger og løfter fram Unios rolle som samfunnsaktør. Vi har laget fem utgaver i perioden:

- IA-avtalen (Utgitt 16. oktober 2018, før meldingsperioden. Utgaven kom ikke med i forrige melding.)
- Den nye IA -avtalen
- Ytringsfridom i arbeidslivet – frie ytringar eller munnkorg?
- Unio – på heimebane og borte
- Fagorganisering – bra for individ og samfunn

Unio Podkast

Vi har laget et eget «studio» i et hjørne av et møterom der vi har laget podkaster til Unio Perspektiv som kaster lys over temaene som behandles. I denne perioden har vi laget:

- IA-avtalen – hva står på spill? (Utgitt 16. oktober 2018, før meldingsperioden. Podkasteren kom ikke med i forrige melding.)
- Ytringsfrihet i offentlig sektor
- Internasjonalt arbeid – mer enn solidaritet

Unio-konferansen 2018

Unio-konferansen ble avholdt 29. og 30. november på Sundvolden Hotel med om lag 250 deltakere. Tittelen på konferansen var «Demokrati eller *democracy?*» og omhandlet problemstillinger og utfordringer knyttet til demokratiet. Har demokratiet nådd sin høyde, og vil smuldre opp litt etter litt? Hvilken rolle må fagbevegelse, miljøbevegelse og andre bevegelser innta for å påvirke i ønsket retning?

Blant deltakerne var statsminister Erna Solberg, professor og forfatter David Runciman (forfatter av boka «How Democracy Ends»), Thomas Seltzer, WWF-leder Bård Vegard Solhjell, organisasjonspsykolog Inger-Margrete Svendsen, Anders Kristian Munk (leder av Teknoantropologisk Laboratorium på Aalborg Universitets Institutt for Læring og Filosofi) og kommentator Harald Stanghelle. Konferansen ble avsluttet med en partilederdebat. Møteleder og konferansier var Erik Aasheim.

Focal Point

Unio er part i Det europeiske arbeidsmiljøorganet EU-OSHA knutepunkt (Focal Point) i Norge. Arbeidstilsynet er det norske knutepunktet der alle arbeidslivets parter er involvert. Hovedarbeidsområdet er bevissthetskampanjer som kan bedre forhold på arbeidsplassen. I denne perioden har temaet vært farlige stoffer, og neste er rygg- og skjelettlidelser (2020–22). I oktober var byråets direktør Christa Sedlatchek på besøk. I den forbindelse hadde Unio et innlegg om IA-avtalen og partssamarbeidet om den. Arbeidet i Focal Point har blitt mer fagorientert enn kampanjeorientert.

Samarbeid mot svart økonomi (SMSØ)

Unio har engasjert seg i arbeidet mot svart arbeid og svart økonomi, og er fortsatt part i Samarbeid mot svart økonomi (SMSØ).

Unios nettsider

I januar fikk Unio ny nettside, og kontrakten med Symfoni ble avsluttet. Unio lagde nettsiden selv, og vi har fått mange positive tilbakemeldinger. Fortsatt gjenstår noe overføring av arkiv til de nye nettsidene. I perioden har det vært om lag 572 000 sidevisninger og 154 000 besøkende på siden. Unios medlemsprodukter, tariff og informasjon om medlemsforbundene har flest treff.

Sosiale medier

Unio har 8940 følgere på Facebook, 3247 på Twitter. Det er en liten økning fra forrige periode, men det går fortsatt tregt. Vi har tidligere brukt Instagram kun i forbindelse med tariff, men har i denne perioden også begynt å bruke programmet på andre måter. Målet er å få lettere kontakt med medlemmer gjennom Instagram.

Publikasjoner

Følgende trykte publikasjoner er produsert i perioden:

- Unios melding for 2017–2018
- Kontaktinformasjon for styre, forhandlingsutvalg, sekretariat og medlemsforbund fra 2019

Unios notatserie

- 1/2019: Unios innspill til regjeringen Solberg i forkant av 2020-budsjettet
- 2/2019: Unios kommentarer til regjeringens forslag til Revidert budsjett 2019 og Kommuneproposisjonen 2020
- 3/2019: Trygdedrøftingene 2019
- 4/2019: Før statsbudsjettet 2020

KAPITTEL 1: ARBEIDSLIV

Unios hovedmål er å bedre medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår, sikre faglig autonomi og innflytelse, full sysselsetting, jobbsikkerhet, likelønn og økonomisk og sosial trygghet.

Mellomoppgjøret 2019 og andre aktiviteter i tariffområdene

Unio avholdt i år et en-dags tariffseminar den 17. januar 2019, og forhandlingsutvalgene sluttførte egne planleggingsseminarer i løpet av februar. TBU offentliggjorde sin foreløpige rapport 18. februar 2019, og Unios inntektspolitiske konferanse ble avholdt 11. mars 2019.

LO/NHO gjennomførte et samordnet oppgjør, og endte med et samlet anslag/norm for frontfaget på 3,2 prosent.

Unios oppgjør endte med meklingsløsning i staten for alle sammenslutninger, og i KS-området endte oppgjøret i meklingsfor Unio og Akademikerne, mens LO Kommune og YS Kommune aksepterte KS' siste forhandlingstilbud.

I staten var særlig fordeling og profil utfordrende, og i KS ble oppgjøret meget krevende for undervisningsstillingene og samtidig godt for de med 3- og 4-årig universitets- og høyskoleutdanning.

Opgjøret i Spekter Helse ga samlet sett et godt resultat for Unios forbund i forlengelsen av fjorårets gode resultat for de forbund som har A2-nivå. Øvrige områder medførte akseptable resultater ved forhandlingsløsninger.

Unio stat

Mellomoppgjøret 2019

Tirsdag 23. april møttes partene i Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) for å utveksle krav til mellomoppgjøret 2019 i staten.

I perioden fram til 30. april ble det ført reelle forhandlinger. Flere arbeidsgrupper ble satt ned, og særlig ble det jobbet med pensjonsspørsmålene og nytt lønns- og forhandlingssystem. Det ble brudd 30. april. Årsaken til bruddet var at statens tilbud ikke var godt nok verken på lønn eller pensjon.

Onsdag 2. mai samlet riksmekleren partene i staten til meklingsforhandlinger. Meklingsinnspurten startet onsdag 22. mai, med meklingsfrist midnatt torsdag 23. mai.

Meklingen ble avsluttet med enighet om et forslag fra Riksmekler som alle parter aksepterte fredag 24. mai.

Unios krav

- En økonomisk ramme minst på nivå med anslaget fra frontfaget på 3,2 prosent.
- Den økonomiske rammen skal gå til prosentvise generelle tillegg, samt målrettede sentrale tiltak.
- Fjerne taket på pensjonsgivende tillegg.
- Sikre godt statistikkverktøy for å gjennomføre gode forhandlinger både lokalt og sentralt.

Resultat 2019

Den økonomiske rammen for oppgjøret var på om lag 3,2 prosent. Dette ble fordelt på følgende måte::

- **Hovedlønntabellen per 1. mai**
Det generelle tillegget ble gitt som et prosentvis tillegg på 1,35 prosent på lønnstrinn mellom 19 og 46, 1,55 prosent mellom trinn 47 og 63, og 1,35 prosent på trinn mellom trinn 64 og 101 i hovedlønntabellen.
- **Avsetning til lokale forhandlinger per 1. juli**
Det ble satt av 1,24 prosent til lokale forhandlinger med virkning fra 1. juli 2019. Det er ikke lagt andre føringer for disse forhandlingene enn de som finnes i HTA. Forhandlingene skal være avsluttet innen 31. oktober 2019.
- **Pensjon**
Personer som er født i 1962 eller tidligere beholder dagens AFP-ordning. For ansatte som er født i 1963 eller senere gjelder ny AFP-ordning slik den er fastsatt i avtalen om ny offentlig pensjon fra 2018. Tak og bunn på pensjonsgivende inntekt for variable tillegg fjernes.

Vurdering

Unio skulle ønsket at en enda større del av rammen hadde blitt brukt på et generelt tillegg.

Unio er godt fornøyd med at pensjonsspørsmålene ble løst og at vi endelig fikk gjennomslag for å fjerne tak og bunn på de pensjonsgivende variable tilleggene.

Andre aktiviteter

Særavtaler

I løpet av perioden er en rekke særavtaler mellom KMD og hovedsammenslutningene blitt reforhandlet. I tillegg har flere særavtaler hatt justering av satser.

Statens lønnsutvalg

Statens lønnsutvalg har behandlet seks saker i perioden.

Dispensasjoner fra arbeidstidsbestemmelsene

I meldingsperioden er det inngått en rekke dispensasjoner som er knyttet opp mot § 10.12, 4. ledd i arbeidsmiljøloven og § 7.8 i Hovedtariffavtalen i staten.

Protokolltilførsler

Arbeidet med protokolltilførsel fra 2018-oppgjøret har resultert i flere partssammensatte arbeidsgrupper. De fleste arbeidsgruppene skal komme med sine innstillinger rundt årsskiftet. Temaene er blant annet nytt lønns- og forhandlingsystem, bruk av kompetansemidler og kompetansebehov som følge av digitalisering.

Unio kommune

Mellomoppgjøret 2019

Lønnsoppgjøret i KS-området startet 11. april og endte med brudd i forhandlingene 1. mai mellom KS og Unio samt mellom KS og Akademikerne.

Flertallet i Unios forhandlingsutvalg kunne ikke anbefale tilbudet fra KS. Representantene fra Utdanningsforbundet og Forskerforbundet stemte, med 9 stemmer, mot å anbefale tilbudet. Representantene fra Norsk Sykepleierforbund, Norsk Fysioterapeutforbund, Det norske maskinistforbund og Fellesordningen stemte, med syv stemmer, for tilbudet.

Mekling

For første gang på 10 år, var Unio i mekling i et mellomoppgjør i KS-området. Meklingen startet 2. mai. Meklingsinnspurten startet 22. mai og ble avsluttet med løsning 23. mai. Det ble dermed ikke streik i de 21 uttaksstedene der Unio hadde varslet plassfratredelse.

Ved svarfristens utløp 19. juni 2019, svarte alle Unios medlemsorganisasjoner ja til meklingsresultatet.

Unios krav

Unio krevde at stillingene i kapittel 4, gruppe 2, måtte prioriteres med en klart høyere lønnsvekst enn andre i mellomoppgjøret. Unio mente at en slik prioritering var nødvendig for å møte utfordringer med rekruttering av ansatte med høyere utdanning innen blant annet utdanning og helse.

Resultat

- Resultatet etter meklingen hadde en ramme totalt på 3,25 prosent. Unios medlemmer fikk samlet en ramme på 3,46 prosent.
- Alle fikk et tillegg på mellom 14 000 og 20 000 kroner med virkning fra 1. mai 2019.
- I tillegg ble garantilønna økt ytterligere for stillinger med krav om 3- og 4-årig universitets- og høyskoleutdanning.

Det ble avtalt tre protokolltilførsler under meklingen:

- et partssammensatt utvalg som skulle se på undervisningspersonalets lønnsutvikling samlet og sammenlignet med øvrige ansatte
- et partssammensatt utvalg som drøfter bruk av undervisningspersonale uten godkjent utdanning
- ved de lokale lønnsforhandlingene i 2020 skal partene i meklingen ta stilling til at undervisningspersonalet sikres minimum en pro rata-andel av den lokale potten

Vurdering

Unio fikk gjennomslag for krav om ekstra uttelling for ansatte med 3- og 4-årig universitets- og høyskoleutdanning i forhandlingene, men var ikke tilfreds med resultatet for undervisningspersonalet med lengre utdanning i KS' siste tilbud. Forhandlingsutvalget valgte derfor å bryte forhandlingene etter avstemming i utvalget.

For di KS kom til enighet med LO og YS i forhandlingene, gikk Unio (og Akademikerne) inn i meklingen med et svært krevende utgangspunkt. Sett i lys av forutsetningene, ble det totale resultatet akseptabelt. Det ble et godt resultat for medlemmer med 3- og 4-årig universitets- og høyskoleutdanning.

Særavtaler

Følgende sentrale, generelle særavtaler ble reforhandlet, prolongert eller opprettet i perioden:

- SGS 1020 OU-avtalen. Prolongert 11. desember 2018.
- SGS 1001 Reiseregulativet. Enighet 13. desember 2018.
- SGS 1010 Følge av pasient/klient/bruker/elev. Prolongert 21. januar 2019.
- SGS 1030 Avlastere. Enighet 4. februar 2019.
- SGS 2020 Pensjonsordninger. Opprettet 20. juni 2019.

Hovedavtalen

Et partssammensatt utvalg hadde ansvar for å utvikle en Hovedavtaleveileder i perioden. Det er innkalt til reforhandlinger om Hovedavtalen med første forhandlingsdato 12. november.

KS Bedrift – hovedtariffavtalen for konkurranseutsatte bedrifter

Mellomoppgjørforhandlingene i hovedtariffavtalen for konkurranseutsatte bedrifter i KS Bedrift foregikk 14. mai. Partene kom til enighet om en ramme i tråd med resultatet i frontfaget. Det ble gitt tillegg på lønnstabellen både i form av generelt tillegg og heving av minstelønnsatser.

Unio Oslo kommune

Mellomoppgjøret 2019

Lønnsoppgjøret 2019 i Oslo kommune startet 25. april og forhandlingene ble avsluttet med enighet 1. mai.

Unios krav

Unio gikk inn i forhandlingene med krav om at høyere utdanning skal lønne seg bedre i Oslo kommune enn i dag, og at stillinger med krav om høyskole- og universitetsutdanning innen helse og utdanning må prioriteres med en klart høyere lønnsvekst i årets oppgjør enn andre. Dette for å redusere de rekrutteringsutfordringene Oslo kommune står ovenfor for disse gruppene.

På bakgrunn av dette krevde Unio:

- Generelt prosentvist tillegg til alle på lønnstabellen.
- Særskilte lønsmessige tiltak for enkelte av Unios grupper.

Resultat

- Det ble avtalt en ramme på om lag 3,2 prosent.
- Generelt tillegg på 2,62 prosent på Oslo kommunes lønnstabell, minimum kr 12 000, med virkningstidspunkt 1.5.2019.

Vurdering

Unio er fornøyd med totalrammen for oppgjøret og at alle medlemsgrupper får reallønnsvekst.

Det er imidlertid skuffende at Oslo kommune ikke viser vilje til å prioritere grupper innen helse og utdanning hvor det er rekrutteringsutfordringer. Unio hadde en egen protokolltilførsel om dette.

Andre aktiviteter

I meldingsperioden har det gjennom forhandlingsutvalget vært arbeidet med en rekke saker. Her nevnes:

- Partene i Oslo kommune har jevnlig møter i kontaktutvalget og med Oslo kommune (PIO-møter) hvor det er gjensidig informasjon og drøftinger.
- Unio er representert i flere omorganiseringsprosjekter i Oslo kommune.
- Partene i Oslo kommune har et koordinerende ansvar for rapporter og mål rundt IA-avtalen i Oslo kommune.

Unio Spekter

Mellomoppgjøret 2019

I tråd med forhandlingsmodellen i Spekter-området forhandles det først på nasjonalt nivå (A-nivå) om overenskomstens generelle del mellom Spekter og den enkelte hovedorganisasjon. Denne delen er felles for alle virksomheter innenfor et overenskomstområde og forplikter arbeidsgiver og hovedorganisasjonens medlemmer. Deretter forhandles overenskomstens spesielle del (B-delen) mellom de enkelte virksomheter og hovedorganisasjonens forbund eller forhandlingsgrupper.

De innledende sentrale forhandlingene ble gjennomført 2. april. Her ble en enige om datoer for det videre forhandlingsløpet, med unntak av forbund som har A2-forhandlinger i helseforetakene. Det ble også bestemt at det skal nedsettes en gruppe som innen 1. februar 2020 som skal vurdere hvilke helseforetak som skal inngå i overenskomstområde 11 Øvrige helseforetak.

Forhandlinger på A1-nivå ble gjennomført 10. april. Disse forhandlingene omhandlet innføring av ny offentlig tjenstepensjon. Partene ble enige om å utrede behovet for tilpasninger i del A1, med frist 1. november 2019. Endringer skal tas opp i overenskomstens del A1 i hovedoppgjøret. I september ble det avtalt å utsette denne fristen.

Forhandlingsområde 10 Helseforetakene og område 13 Sykehus med driftsavtale

For forhandlingsområde 10 Helseforetakene ble det enighet i de sentrale, forbundsvise forhandlingene (A2) mellom Norsk Sykepleierforbund, Norsk Fysioterapeutforbund, Norsk Ergoterapeutforbund, Utdanningsforbundet og Spekter. Det ble også enighet med alle Unios forbund om forhandlinger på B-delsnivå.

Forhandlingsområde 1 til 9

Forhandlingene i virksomhetene ble avsluttet uten forhandlinger på fase 3-nivå.

Forhandlingsområde 12 Helse, velferd og oppvekst

Den 3. juni ble det gjennomført avsluttende sentrale forhandlinger i område 12. Forhandlingene omhandlet uenighet i Landsforeningen for hjerte og lungesyke (LHL) og Norlandia Barnehagene. I forhandlingene ble det enighet i LHL, mens det ble brudd i forhandlingene med Norlandia. Etter initiativ fra Spekter, kom Spekter og Unio til enighet om lønnstillegg for Norlandia Barnehagene den 26. august. De varslede plassoppsigelsene ble dermed trukket tilbake og den planlagte meklingen 2. august utgikk.

Resultat

I tråd med Spekter-modellen forhandles deler av overenskomsten av hvert enkelt forbund. Det vises derfor til de enkelte forbundenes resultater fra forhandlingene.

Vurdering

Etter et relativt turbulent oppgjør i 2018, ble forhandlingene i 2019 noe roligere.

Det er positivt at en gjennom forhandlingene kommer fram til like minstelønnsbestemmelser for Unio-forbundene som har A2-forhandlinger. Forskjellige minstelønnssetninger til grupper med samme utdanningslengde skaper uro på arbeidsplassen og i organisasjonslivet.

Unio Virke

Virke, HUK-området, har lang tradisjon for å følge resultatet av tariffoppgjørene i offentlig sektor. I tariffområdet er det syv overenskomster hvor ett eller flere Unio- forbund er part.

Overenskomstene er: Landsoverenskomst for utdanning, barnehager, helse og sosiale tjenester, høyskoler, virksomheter, museer og andre kulturinstitusjoner og spesialisthelsetjenesten.

Unio-forbundene og Virke møtte 20. juni til forhandlinger av landsoverenskomstene for: helse og sosiale tjenester, utdanning, barnehage, museer, spesialhelsetjenesten, høyskoler og virksomheter (§ 26 og 27). Partene kom til enighet samme dag om et anbefalt forslag.

Unio-forbundene fremmet krav i tråd med resultatene som var oppnådd i KS, staten og Spekter for tilsvarende virksomheter.

Resultatet av forhandlingene er på linje med det som er oppnådd i sammenlignbare tariffområder.

Alle overenskomstene med samtlige forbund ble akseptert.

Unio KA

Mellomoppgjøret 2019

Fellesråd, menighetsråd og Den norske kirke (rettssubjektet)

Forhandlingene startet 18. juni og ble avsluttet med enighet 25. juni.

Unios krav

Innenfor dette området har det vært vanlig å se til resultatet i KS-området når en skal utarbeide krav. I de siste årene har garantilønnen for fellesrådsråd og menighetsråd sakkett mer og mer akterut i forhold til blant

annet KS-området. Unio krevde derfor at forhandlingsresultatet i KS i all hovedsak skulle implementeres også i hovedtariffavtalen i KA for fellesråd og menighetsråd.

I den norske kirke (rettssubjektet) ble det krevd generelt prosenttillegg til alle.

Resultat

Økonomi

- Det ble avtalt en ramme på om lag 3,2 prosent.
- Ansatte i Den norske kirke (rettssubjektet) får et generelt tillegg på 3,2 prosent med virkningstidspunkt 1. mai.
- Ansatte i unormerte stillinger i Den norske kirke (rettssubjektet) får et generelt tillegg på 4,1 prosent med virkningstidspunkt 1. mai.
- Ansatte i fellesråd/menighetsråd med garantilønnsatser får et sentralt tillegg på mellom 9 000 og 15 000 kr med virkningstidspunkt 1. mai. Tillegg økes garantilønnen for alle lønnsgrupper per 1. august.
- Ansatte i unormerte stillinger i fellesråd/menighetsråd får et tillegg på 3,35 prosent med virkningstidspunkt 1. mai.

Andre forhold

- Det skal forhandles en ny særavtale om pensjonsordninger for ansatte i fellesråd og menighetsråd, som skal bygge på tilsvarende avtale i KS. Avtalen skal gjelde fra 1.1.2020.
- For ansatte i Den norske kirke (rettssubjektet) gjøres det nye vedlegg 5 i hovedtariffavtalen i staten gjeldende, dette omhandler pensjonsgivende tilleggslønn.
- Det ble enighet om at det skal gjennomføres lokale forhandlinger i 2020.

Vurdering

Tarifforhandlingene med KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter har blitt utfordrende de siste årene. Tidligere har det vært vanlig å overføre resultatene i KS-området til KA. Innenfor rammen fra frontfaget har det de siste årene ikke vært mulig å gi samme lønnstillegg som i KS. Dette har ført til at garantilønnsatsene er lavere enn i KS.

Organisasjonsavtalen

Forhandlingene startet 28. juni og ble avsluttet med enighet samme dag. Resultatet her ble tilsvarende det som ble avtalt for fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke.

I dag er det 6 virksomheter og omtrent 40 ansatte som er omfattet av denne avtalen.

Annet

I NHO-området forhandler det enkelte Unio-forbund med NHO og deres landsforeninger med utgangspunkt i eget partsforhold.

Fjorårets hovedoppgjør mellom Norsk Sykepleierforbund og NHO Service og Handel endte i konflikt, der NHO Service og Handel varslet lockout etter en snau måneds streik. Oppgjøret gikk dermed til Rikslønnsnemnd, som ikke ga forbundet medhold. NSF har klaget inngrepet i forhandlings- og streikeretten inn for ILO.

Mellomoppgjøret 2019 gikk til mekling. Meklingsløsningen innebar en heving av minstelønssatsene på dagens ansiennitetsstrinn. I tillegg ble det avtalt en ny minstelønssats etter ti års ansiennitet på 500 000 for sykepleiere med virkning fra 1.4.2020. Resultatet innbar et brudd med innretningen som var avtalt for andre forbund i NHO-området i 2019.

Utdanningsforbundet og PBL forhandlet fram blant annet en ny tjenstepensjonsordning (hybridløsning) med en framdriftsplan for blant annet innfasing av AFP. Hybridpensjon (med livsvarige og kjønnsnøytrale ytelser) er dermed et pensjonsprodukt som har fått et omfang av betydning i pensjonssammenheng.

Arbeidslivspolitik

Styret i Unio vedtok i juni 2019 en strategisk plan for det politiske arbeidet i Unio for perioden 2019–2021. Planen trekker fram fire strategiske prioriteringer. Den første strategiske satsingen sier at Unio skal arbeide for at flere kan stå i jobb lenger.

Unio har i løpet av 2019 vært en offensiv bidragsyter i norsk arbeidslivspolitik. Unio har gjennom blant annet Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd (ALPR), kontaktutvalget i NAV, Arbeidstilsynets råd og STAMIs fagråd bidratt til ulike retningsvalg på viktige arenaer i arbeidslivet. Vårt arbeid for et sterkere varslervern i arbeidslivet, utvikling av den nye IA-avtalen, pensjon, arbeidstidsutvikling og kampen mot arbeidslivskriminalitet er eksempler på at det er mulig å få gjennomslag for vår arbeidslivspolitik basert på Unio-fellesskapets verdier.

Inkluderende arbeidsliv

Avtalen om et inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) ble signert første gang i 2001. I desember 2018 ble det forhandlet om en ny og revidert IA-avtale. Den nye avtalen ble signert 18. desember 2018, og avløser avtalen fra 2014. Avtaleperioden er fire år, og går fra 1.1.2019 til 31.12.2022.

Denne IA-avtalen skal gjelde for hele arbeidslivet, ikke bare for virksomheter som etter tidligere avtaler har vært IA-bedrifter.

Gjennom IA-avtalen er dagens sykelønnsordning videreført, og regjeringen forplikter seg til ikke å foreslå endringer i avtaleperioden, verken for arbeidstakere eller arbeidsgivere.

IA-avtalen skal skape et arbeidsliv med plass til alle gjennom å forebygge sykefravær og frafall og på denne måten bidra til å øke sysselsettingen. Sykefraværsprosenten skal reduseres med 10 prosent sammenlignet med årsgjennomsnittet for 2018. Frafallet fra arbeidslivet skal reduseres.

Den nye IA-avtalen setter arbeidsplassen i sentrum. Satsing på forebyggende arbeidsmiljøarbeid skal prioriteres høyt og konkretiseres. Både ledere, tillitsvalgte og verneombud er avgjørende for innsats og resultater. Innsatsen når det gjelder opplæring og kunnskapsbasert arbeid intensiveres.

Organisering og ansvars plassering følger i all hovedsak tidligere ordninger. NAVs arbeidslivssentra skal fortsatt være en viktig medspiller.

En viktig nyvinning er å utvikle virkemidler for prioriterte bransjer og sektorer. Dette skal gjøres gjennom sju bransjeprogram, både fra offentlig og privat sektor. Unio og Unios forbund deltar i og sitter i styringsgruppene for tre av bransjeprogrammene: barnehage (Utdanningsforbundet), sykehjem (Norsk Sykepleierforbund) og sykehus (Norsk Sykepleierforbund).

Unio sitter i den nasjonale koordineringsgruppen for IA-avtalen. Kontakten med medlemsforbundene ivaretas gjennom regelmessige møter med kontaktpersoner fra sekretariatene i forbundene i Kontaktgruppa for inkluderende arbeidsliv og arbeidsmiljø. I 2019 er det blitt avholdt månedlige møter i kontaktgruppa, blant annet for å informere om og bidra til iverksettingen av den nye IA-avtalen.

Unio arrangerte i oktober 2019 for sjuende gang vår årlige verneombudskonferanse, «VOK 2019», i samarbeid med Arbeidsmiljøsenderet. Konferansen var også i år fullbooket, og det deltok 180 verneombud og hovedverneombud fra hele landet. I tillegg til faglige foredrag og gruppearbeid knyttet til verneombudenes arbeidsoppgaver, delte Unio for tredje gang ut prisen Årets verneombud, for å synliggjøre og skape oppmerksomhet rundt verneombudenes viktige rolle. Unios kontaktgruppe for IA og arbeidsmiljø bidro i utformingen av programmet og forslag til forelesere, mens Arbeidsmiljøsenderet utførte det meste av det praktiske arbeidet knyttet til organiseringen av konferansen.

Tilknytningsformer i arbeidslivet

Det er bred politisk enighet om at faste ansettelser skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. Både internasjonalt og nasjonalt er det imidlertid økende oppmerksomhet om utviklingen i bruk av ulike tilknytningsformer. Lovverket gir en viss adgang til løsere tilknytning, for eksempel ved midlertidig ansettelse og innleie.

Regjeringen og partene i arbeidslivet har det siste året hatt ulike samarbeidsarenaer med fokus på framveksten av ulike former for tilknytninger i arbeidslivet. I september 2019 opprettet regjeringen et utvalg som skal se på fremtidens arbeidsliv, herunder vurdere rammeverket for tilknytning og virksomhetsorganisering i arbeidslivet. Advokat Jan Fougner skal lede utvalgsarbeidet. I tillegg til partene i arbeidslivet skal også tre nøytrale eksperter delta i arbeidet. Utvalget skal levere sin NOU i juni 2021. Unio deltar i utvalget.

Unio er skeptisk til tilknytningsformer som undergraver hovedregelen om fast ansettelse, og som legger press på lønns- og arbeidsvilkår. Men vi erkjenner samtidig at vi må forholde oss til blant annet en økende digitalisering og framvoksende plattformøkonomi, som utfordrer de tradisjonelle tilknytningsformene i arbeidslivet.

Varsling i arbeidslivet

Unio har i 2019 vært en pådriver for å styrke varslervernet i arbeidslivet. Unio mener det er viktig at varslere har et tilstrekkelig rettslig vern.

I forbindelse med at Stortinget fattet vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven i forbindelse med Prop. 74 L (2018-2019), Innst. 315 L (2018-2019) og Lovvedtak 70 (2018-2019), har Unio lagt ned mye arbeid for å påvirke resultatet. Vi fikk gjennomslag for mye av vår politikk på varslingsområdet, men ikke alt.

I korte trekk har Stortinget enstemmig vedtatt følgende endringer i arbeidsmiljølovens bestemmelser om varsling. Lovendringene følger opp NOU 2018:6 Varsling – verdier og vern.

- Hensynet til et godt yringsklima skal legges inn i arbeidsmiljølovens formålsparagraf.
- Varslingsreglene blir utvidet til også å omfatta elever, verne- og tjenestepiktige, pasienter, personer under opplæring og deltakere i arbeidsmarkedstiltak.

- Innholdet i kritikkverdige forhold blir lovfestet, blant annet fare for klima og miljø og myndighetsmisbruk.
- Fremgangsmåten (tretrinns-prosess) for forsvarlig framgangsmåte blir lovfestet.
- Nye regel om arbeidsgivers plikter til å undersøke varslet (aktivitetsplikt).
- Ny regel om arbeidsgivers ansvar for å forebygge gjengjeldelse mot varsler (omsorgsplikt).
- Gjengjeldelsesbegrepet skal beskrives i lovteksten, hvor blant annet sosial ekskludering er kommet inn i lovteksten.
- Det blir innført et objektivt erstatningsansvar ved gjengjeldelse.
- Fremgangsmåte for arbeidsgivers saksbehandling ved mottak, behandling og oppfølging av varsling skal nedfelles i varslingsrutinene
- Det skal etableres et lavterskeltilbud for saker om gjengjeldelse ved varsling.

Vurdering

Stortinget vedtok mange viktige bestemmelser som vil bidra til å styrke varslervernet, men Unios viktigste tiltak, opprettelsen av et varslingsombud, ble nedstemt med 52 mot 48 stemmer på Stortinget.

Reisetid

Den 4. juni 2018 avsa Høyesterett dom i den mye omtalte reisetidssaken. For felleskapet i Unio er dette en prinsipielt viktig dom som kan ha stor overføringsverdi for andre arbeidstakere som reiser på oppdrag for arbeidsgiver. Styret i Unio har i etterkant av dommen satt ned en arbeidsgruppe som skal se nærmere på fortolkninger av dommen, hvilken rekkevidde og overføringseffekt den kan ha til andre arbeidsområder og hvilken betydning den kan få for våre tariff- og særavtaler og lovbestemte definisjoner av arbeidstidsbegrepet.

Det er gjennomført et åpent frokostmøte og et miniseminar for forbundene om innholdet og utfordringene som saken reiser. Det arbeides nå for å etablere et felles syn blant Unios forbund om at reisetid initiert av arbeidsgiver som hovedregel skal regnes som arbeidstid.

Syssettingsutvalget

Regjeringen har etablert et syssettingsutvalg hvor arbeidet skjer i to faser. I fase en gikk en ekspertgruppe gjennom kunnskapsgrunnlaget og analyserte utviklingen i Norge sammenlignet med andre land. Ekspertutvalget leverte sine analyser og anbefalinger den 28. mars i NOU 2019:7 Arbeid og inntektssikring – Tiltak for økt syssetting.

Ekspertgruppen har analysert utviklingen i syssettingen i Norge, samt analysert utviklingen i mottak av inntektssikringsytelser. De har foreslått tiltak som kan bidra til at flere kommer i arbeid, at flere får utnyttet sin arbeidsevne, og at færre får unødig langvarige stønadsforløp eller faller utenfor arbeidslivet på en varig stønad.

I del to av Sysselsettingsutvalget er partene i arbeidslivet, representert ved de politiske lederne, invitert inn i utvalget. De skal i sitt arbeid legge mandatet for ekspertgruppen til grunn, og skal drøfte og bygge videre på analyser og anbefalinger som ekspertgruppen har kommet med. Utvalget kan også vurdere eventuelle andre forslag for å øke sysselsettingen. Utvalget skal levere sin NOU i juni 2020. Unio deltar i utvalget.

Inkluderingsdugnaden

Inkluderingsdugnaden ble lansert i Jeløya-plattformen og er et felles samfunnsoppdrag for å få flere i jobb. Regjeringen ønsker å bruke dugnaden til å få flere av de som står utenfor arbeidslivet over i ordinære jobber. Regjeringen inviterer derfor til en inkluderingsdugnad i offentlig og privat sektor. Partene i arbeidslivet er med.

Unio har deltatt i arbeidet med å utvikle inkluderingsdugnaden gjennom partsarbeid og regjeringens toppmøter på området. Som et ledd i regjeringens inkluderingsdugnad har partene i arbeidslivet og Nav også etablert et nytt samarbeidsprosjekt som heter "Vi inkluderer!".

Nav

Unio har i perioden hatt to sentrale hovedtillitsvalgte på virksomhetsnivå frikjøpt på heltid. Fra 16. september 2019 fikk Unio en ny sentral hovedtillitsvalgt, da Åslaug Alsaker har gått av med pensjon etter mange års tjeneste. I tillegg er det rundt 40 Unio-tillitsvalgte på driftsnivå og omtrent 100 på arbeidsplassnivå. Hovedtillitsvalgt på driftsnivå er delvis frikjøpt.

Unio gjennomførte konferanse i Drammen 23.–25. januar 2019 for tillitsvalgte i Unio-forbund. Tema for konferansen var «Ett NAV = lærende organisasjon». På konferansen deltok vel 100 tillitsvalgte fra alle nivåer i etaten.

25. april ble det gjennomført et mini IA-seminar for hovedtillitsvalgte og arbeidsplassstillitsvalgte med arbeidssted NAV Arbeidslivssentrene. 20 personer deltok og temaet var innholdet i ny IA-avtale, dialog om hvordan implementere denne i Nav og i tettere samarbeid med STAMI, Arbeidstilsynet m.fl.

Nav-tillitsvalgte har i meldingsperioden arbeidet med regionaliseringsprosessen både på sentralt og lokalt nivå. Det å endre organisering fra 19 fylkeskontor til 12 har skapt mange utfordringer. Det er også en reduksjon i antall Nav-kontor. Dette blant annet på grunn av kommunesammenslåinger.

Ny organisering, sammen med ABE-kutt (regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform) og krav om å realisere gevinster etter store IT-satsinger er krevende for tillitsvalgte.

Etter to års arbeid undertegnet partene i Arbeids- og velferdsetaten den 21. januar 2019 en ny personal- og lønnspolitikk som skal forankres i hele etaten og bidra til en mer rettferdig lønnspolitikk.

28. oktober ble det kunngjort fra ASD og Nav at mange trygdemottakere kan være uskyldig dømt for trygdesvindler. Flere tusen saker kan være feilbehandlet i Nav på grunn av offentlig feilpraktisering av EØS-regelverket. Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité skal granske det som blir kalt en rettsskandale.

Regjeringen har også oppnevnt en egen granskningskommisjon knyttet til dette.

Situasjonen har vært krevende og belastende for ansatte, tillitsvalgte og ledelsen i Nav.

Pensjon og trygd

Offentlige tjenestepensjonsordninger

Pensjonsavtalen fra våren 2018 om endringer i offentlig tjenestepensjon ble fulgt opp både i Stortinget i forbindelse med implementeringen i lov om Statens pensjonskasse og på KS-området der implementeringen skjedde i form av en ny særavtale til HTA. Pensjonsavtalen fra 2018 utsatte den endelige tilpasningen for alderspensjon i tjenestepensjonsordningen for uføre og personer med særaldersgrense.

Alderspensjon til personer med særaldersgrenser

29. november 2018 undertegnede hovedorganisasjonene i offentlig sektor og arbeids- og sosialministeren en «Prosessavtale for det videre arbeidet» om tilpasningen for alderspensjon i tjenestepensjonsordningen for personer med særaldersgrense. Avtalen innebar ingen endringer i forhold til 2018-avtalen, som slo fast at regelverket for personer med særaldersgrense som er født i 1963 eller senere «må tilpasses påslagsmodellen» og at de som er født tidligere skal beholde dagens regler. Prosessavtalen sa at partene er enige om å gjennomføre en prosess med sikte på å komme fram til enighet om pensjonsreglene for personer med særaldersgrense som er født i 1963 eller senere» og at «regjeringen vil utarbeide et lovforslag i tråd med de løsningene det er oppnådd enighet om». Prosessavtalen sa at arbeidet ikke skulle gi noen føringer på omfang. Dette må avklares i en senere prosess. Prosessavtalen skisserte videre en tidsplan for arbeidet med forhandlingsavslutning senest 1. november 2019, slik at de nye pensjonsløsningene kunne virke fra 1.1.2020.

12. desember 2018 undertegnet hovedorganisasjonene i offentlig sektor og arbeids- og sosialministeren en «Avtale om midlertidige regler» for alderspensjon til personer med særaldersgrense. De midlertidige reglene vil sikre at personer med aldersgrense 60 år kan ta ut pensjon i 2020 på samme nivå som i dag. Avtalen sa videre at det livsvarige kompensasjonsnivået for årskullene fra og med 1963-kullet skulle avtales i 2019. Regjeringen fulgte opp avtalen om midlertidige regler med en lovproposisjon i april 2019 som sikret 66 prosent i særalderspensjon fram til 67 år for de med særaldersgrense, men det var ikke lagt inn noe livsvarig «tillegg» i alderspensjonen fra 67 år. Det var derfor viktig å lykkes med tilpasningsforhandlingene høsten 2019.

Det var imidlertid ikke mulig å oppnå enighet innen fristen 31. oktober 2019. Det var enighet om å fortsette forhandlingene med ny frist 1. februar 2020. Tilpasningen av alderspensjonen for uføre gjenstår.

Alderspensjon til uføre

Alderspensjon til uføre må først endres i folketrygden. Først etter det kan alderspensjonen for uføre i tjenestepensjonsordningen tilpasses dette. Regjeringen sendte i september ut et høringsnotat om alderspensjon i folketrygden til de som har uføretrygd der den forslår å fjerne skjermingstillegget.

En lovproposisjon er ventet på nyåret 2020, og arbeidet med tilpasninger i uførepensjonen i tjenstepensjonsordningene kan først starte etter at reglene i folketrygden er kjent. Spørsmålet om skjerming mot levealdersjustering vil stå sentralt.

Selve uførepensjonsordningen i offentlig tjenstepensjon ble lagt om i 2015 og er fortsatt en viktig del av den samlede pensjonsordningen. Den sikrer et godt samlet inntektsnivå for de uføre, og inneholder både rettigheter til barnetillegg og pensjon ved lave uføregrader der folketrygden ikke gir utbetaling.

Private tjenstepensjonsordninger

Privat sektor, ideell sektor og instituttsektoren opplever fortsatt et press fra arbeidsgiversiden for å endre tjenstepensjonsordningene. Omdanninger i privat sektor håndteres enten av det enkelte forhandlingsutvalg eller av det enkelte forbund, eventuelt i samarbeid med Unio.

Mellomoppgjøret 2019 i privat sektor hadde alle de sentrale uenighetspunktene på tjenstepensjon som tema som pensjon fra første krone, pensjon for deltid under 20 prosent og pensjon for arbeid av kortere varighet enn ett år. Regjeringen har lagt fram forslag til «en konto» for samling av pensjonskapitalbevis fra innskuddspensjon samt foreslått regler for at vikariater av kortere varighet enn ett år skal gi pensjonsopptjening. Partene i den private AFP-ordningen skal legge fram endringer i ordningen før jul.

Partene i PBL ble høsten 2019 etter mange års tautrekking enige om å legge om pensjonsordningen for ansatte i de privat barnehagene fra en ytelsesordning til en hybrid med maks sats.

Trygdeoppgjøret

Unio fremmet også i 2019 sammen med LO og FFO krav om å legge om reguleringen av alderspensjonene fra dagens underregulering med «minus 0,75 prosent» til regulering direkte med gjennomsnittet av lønns- og prisutviklingen. De siste seks årene har en gjennomsnittspensjonist tapt 7 900 kroner bare på grunn av måten underreguleringen foretas på.

Vurdering

Arbeidet med tilpasningen av alderspensjon for personer med særaldersgrense har hatt høy prioritet i perioden. I Unio ble arbeidet ledet av en gruppe med Unio-lederen og lederne i Norsk Sykepleierforbund, Politiets Fellesforbund, Norsk Fysioterapeutforbund og Det norske maskinistforbund. Samarbeidet med de andre hovedorganisasjonene på arbeidstakersiden har vært godt og tett.

Unio hadde høy profil i trygdeoppgjøret der vi fikk med LO og FFO på felles krav og felles protokolltilførsel.

KAPITTEL 2: UTDANNING OF FORSKNING

Unios hovedmål er å styrke utdanning, kunnskap, forskning og kompetanse i arbeidsliv og samfunn.

Livslang læring er et av de prioriterte områdene i Unios strategiske plan. Unio skal arbeide for at flere arbeidstagere med høyere utdanning kan ta etter- og videreutdanning, og at regjeringens kompetansereform må inneholde virkemidler som stimulerer til livslang læring blant Unios medlemsgrupper.

Arbeidet for å sikre kvalitet og ressurser i hele kunnskapskjeden, fra barnehage til høyere utdanning, har pågått løpende i Unio gjennom hele meldingsperioden, og stått særlig sentralt i Unios arbeid med statsbudsjettet og kommuneproposisjonen. I meldingsperioden har Unios kunnskapspolitiske arbeid i første rekke vært konsentrert om vår aktive deltakelse som strategipart i den nasjonale kompetansepolitiske strategien. Videre har praksisstudier og kvalitet i praksis i høyere utdanning stått sentralt.

Kompetansepolitikk

Unio har vært en aktiv partner i den nasjonale kompetansepolitiske strategien. Strategien har som hovedmål å bidra til at enkeltmennesker og virksomheter har en kompetanse som gir Norge et konkurransedyktig næringsliv, en effektiv og god offentlig sektor, og gjør at færrest mulig står utenfor arbeidslivet. Unio har deltatt aktivt på alle møtene i Kompetansepolitisk råd, som er ledet av kunnskapsministeren og som har i oppgave å følge opp samarbeidet om kompetansestrategien. Som et ledd i oppfølgingen av kompetansepolitisk strategi, er Unio part i utviklingen av et bransjeprogram for kompetanseheving innenfor kommunal helse og omsorg.

En sentral diskusjon innenfor den nasjonale kompetansepolitiske strategien er systemer eller ordninger for etter- og videreutdanning. I juni 2019 la det regjeringsoppnevnte etter- og videreutdanningsutvalget fram sin utredning NOU 2019:12 «Lærekraftig utvikling». Unio deltok på flere innspillmøter til dette utvalgsarbeidet, og bidro også med rapporten «Modeller for etterutdanningsreform» utarbeidet av Proba samfunnsanalyse på oppdrag fra Unio. NOU-en, som inneholder over 50 ulike forslag og tiltak, var på høring med frist i september 2019. Unio leverte en fylldig høringsuttalelse der det ble lagt vekt på etter- og videreutdanning for de med høyere utdanning der behovet har sitt utspring i en løpende fagutvikling, og der faglig oppdatering er sentralt for å utvikle og opprettholde kvaliteten på velferdstjenestene våre.

I oktober var Ragnhild Lied en av hovedforedragsholderne på et nordisk seminar om livslang læring i Helsinki. Seminaret, som var et felles initiativ fra flere av de nordiske arbeidstakerorganisasjonene, var et sidearrangement til «The European Skills Week» under det finske formannskapet i EU.

Unio har en representant i Kompetansebehovsutvalget (KBU). Det er etablert en egen referansegruppe i Unio for å bistå i dette arbeidet. Unio har deltatt aktivt med synspunkter og innspill til arbeidet i KBU.

Grunnskole og videregående opplæring

Unio har deltatt med innspill til flere offentlige utvalg som berører grunnskolen og videregående opplæring. I forbindelse med Stoltenberg-utvalget, som utredet kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner, har Unio deltatt i innspillsmøter. Unio-leder Ragnhild Lied leder Lied-utvalget, med mandat å vurdere både struktur og innhold i dagens videregående opplæring. I forbindelse med utvalgsarbeidet har også Unio deltatt i seminarer og i referansegruppen til utvalget.

Unio er part i Samfunnskontrakten for læreplasser.

Høyere utdanning og forskning

I forbindelse med Stortingets budsjettbehandlinger har Unio lagt vekt på at kvalitet i høyere utdanning og forskning forutsetter stabile og solide grunnbevilgninger i hele sektoren. Unio har argumentert mot det såkalte effektiviseringskuttet i statlig virksomhet, som med budsjettforslaget for 2020 har gitt kutt på over en milliard kroner i sektoren. Institusjonene har fått redusert handlingsrom og mindre mulighet til å foreta egne satsinger og prioriteringer for økt kvalitet i utdanningen, og oppfølging av blant annet Kvalitetsmeldingen, Humaniorameldingen, digitaliseringsstrategien og nye kompetansekrav til de ansatte. Unio har tatt til orde for en ny helhetlig gjennomgang av finansieringsordningene for universitetene og høyskolene.

I januar 2019 nedsatte Unio en arbeidsgruppe med representanter fra forbundene som utarbeidet et forslag til Unios politikk for praksis i høyere utdanning. Arbeidsgruppen hadde fire møter. På bakgrunn av forslaget fra arbeidsgruppen vedtok styret i Unio dokumentet «Unios politikk for praksis i høyere utdanning» på styremøtet i juni 2019. Dokumentet vektlegger fire kriterier som må sikres for å få en kvalitativt god praksis:

- Praksis er *relevant* for studiets innretning og studentenes læringsmål
- Praksis skjer gjennom et *formalisert samarbeid* mellom UH-institusjonene og praksissted
- Praksis følges av en *finansiering* som tar høyde for de faktiske kostnadene ved praksis
- Praksis skal, i likhet med resten av studiet, være *kvalitetssikret, veiledet og vurdert*

Unios politikk for praksis ble også en sentral del av Unios innspill til Kunnskapsdepartementets pågående arbeid med en ny stortingsmelding om arbeidsrelevansen i høyere utdanning.

Unios høyere utdannings- og forskningskonferanse

Unios utdanningskonferanse 2019 ble avholdt 26. og 27. mars på Scandic Asker. Konferansens tittel var «Høyere utdanning i møte med de store samfunnsutfordringene», og innlegg og diskusjoner tok for seg hvordan høyere utdanning kan bidra til det beste for samfunnet og for et arbeidsliv i omstilling. Det var tre sentrale samfunnsutfordringer som ble diskutert; bærekraftsmålene, digitalisering og omstilling og livslang læring.

Konferansen ble åpnet av statsråd for høyere utdanning og forskning, Iselin Nybø. Det var i underkant av 150 deltakere på konferansen. Den fikk omtale i Khrono.

Internasjonalisering

Unio har deltatt i Kunnskapsdepartementets forum for europeisk utdanningspolitikk og Kunnskapsdepartementets kontaktgruppe for Bolognaprosessen.

I meldingsperioden har Unio bidratt til et tettere nordisk samarbeid om utdanning med tilsvarende organisasjoner som Unio fra de andre nordiske landene. Vi har særlig lagt vekt på å utveksle erfaringer med våre nordiske kollegaer om kompetanseutvikling og etter- og videreutdanning. Dette samarbeidet stod bak et sidearrangement til «the European Skills Week» under det finske formannskapet i EU, i oktober 2019.

Utdanning og kompetansepolitikk er sentrale politiske områder for både OECD og EU. Unio er aktiv deltaker i TUACs arbeidsgruppe på utdanning, opplæring og arbeidslivspolitik. På europeisk nivå er Unio representert i ETUCs utdanningskomité. Unio deltar også, på vegne av ETUC, i en av EU-kommisjonens arbeidsgrupper under rammeverket Education and Training 2020.

Unio-studentene

Unio-studentene har i perioden hatt flere møter. De har kommet med innspill til det løpende arbeidet med utdanningsaker i Unio, og har deltatt i arbeidsgruppa for høyere utdanning og forskning. I forbindelse med høyere utdannings- og forskningskonferansen, utarbeidet Unio-studentene noen filmsnutter om bærekraftsmålene.

Vurdering

Unio har vært en aktiv og synlig aktør på det utdannings- og kompetansepolitiske feltet i denne perioden. Vi har blant annet markert vårt syn og hatt påvirkning på flere utdanningspolitiske saker gjennom deltakelse i utviklingen av nasjonal kompetansepolitisk strategi, skriftlige innspill og høringsvar til Kunnskapsdepartementet og muntlige høringer samt skriftlige innspill til Stortingets utdannings- og forskningskomité.

Unios konferanse for høyere utdanning og forskning var svært vellykket.

Arbeidet med å utforme Unios politikk for praksis i høyere utdanning ga både resultater og nyttige erfaringer. Det var et godt grep å sette ned en ad hoc-arbeidsgruppe med et tydelig mandat og en tidsfrist for å levere sak til politisk behandling i Unios styre. Selve dokumentet har blitt tatt i bruk i flere sammenhenger høsten 2019.

Unios arbeidsgruppe for høyere utdanning og forskning har fungert godt i perioden. I tillegg til å ha en koordinerende funksjon, har arbeidsgruppen fungert som et forum for diskusjon og politikktutvikling. Arbeidsgruppen bidro til planlegging og gjennomføring av konferansen for høyere utdanning og forskning.

KAPITTEL 3: SAMFUNN OG VELFERD

Unios hovedmål er å sikre og videreutvikle velferdsstaten, samfunnets fellesverdier og et bærekraftig samfunn.

Unio har prioritert ressursituasjonen i offentlig sektor i arbeidet med statsbudsjettet. Klima, kommuneøkonomi, omstilling og fornying i stat og kommune, Arendalsuka og likestilling har også stått sentralt.

Det er viktig for Unio å gjøre organisasjonens syn på samfunnspolitiske spørsmål kjent for medlemmer, andre arbeidslivsorganisasjoner, opinion, presse og myndigheter. Unio har møtt til åpne høringer i Stortingets komiteer i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet og andre viktige saker.

Statsbudsjettarbeid

I forkant av statsbudsjettet 2020

I forkant av regjeringens tidlige arbeid med statsbudsjettet for 2020 la Unio fram krav om sterkere satsing på utdanning, forskning, kompetanse, helse og sikkerhet. Unio la vekt på at vi trenger flere lærere i barnehager og skole, vi trenger flere ansatte helsearbeidere og et kompetanseløft på helse- og omsorgsområdet. Unio krevde at regjeringens såkalte avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform (ABE-reformen) måtte avvikles fordi den for lengst hadde sluttet å virke. ABE-reformen rammer kvalitet og utdanning, den går ut over tjenester og førstelinje, og gjør arbeidssituasjonen vanskeligere for mange offentlig ansatte.

Revidert nasjonalbudsjett 2019 og Kommuneproposisjonen 2020

I Revidert budsjett 2019 økte regjeringen oljepengebruken med flere milliarder kroner selv om norsk økonomi ifølge regjeringen gikk meget godt og vi var på andre året i en oppgangskonjunktur. Med et slik stort «handlingsrom» mente Unio at det var oppsiktsvekkende at regjeringen ikke prøver å bøte på noe av det som skaper økt ulikhet, som AAP-brukere som må gå over på sosialhjelp, pensjonister som nektes regulering av alderspensjonene, personer som mister bostøtten eller kommunenes mulighet til å bedre tjenestetilbudet i f.eks. helse og omsorg. Unio krevde at kommunesektorens frie inntekter i 2020 måtte styrkes med minst 3 mrd. kroner ut over den demografiske utgiftsveksten og at utdanning, helse og omsorg måtte prioriteres.

Statsbudsjettet 2020

«Før statsbudsjettet 2020» (Unios notatserie nr. 4/2019) hadde en gjennomgang av sysselsettingssituasjonen, de makroøkonomiske forholdene, kommuneøkonomien mv. før regjeringen la fram sitt budsjettforslag. Notatet trakk fram at skattelettelsene som har blitt gitt de siste seks årene har gitt liten effekt på produksjon og sysselsetting, og de har gitt skjevare fordeling. Det ble pekt på at mindre handlingsrom i finanspolitikken

vil kreve redusert vekst på områder som samferdsel, som har vokst kraftig de siste årene. Notatet påpekte at arbeidsledigheten ser ut til å bite seg fast på et relativt høyt nivå på over 100 000 helt ledige til tross for flere år med oppgangskonjunktur, regjeringens politikk kan gi den høyeste ledigheten i en oppgangsperiode på mange tiår.

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020 viser at vi ikke når klimamålene for 2020 og at vi radikalt må styrke innsatsen for å finne andre bein å stå på for å opprettholde aktivitet og sysselsetting i det grønne skiftet. Fall i oljeinvesteringene framover tyder på at denne sektorens bidrag til norsk økonomi har nådd en topp. Mye tyder også på at de store skatte- og avgiftslettelsenes tid er forbi, regjeringen bruker kun ½ mrd. kroner av handlingsrommet på skatteletter. Regjeringen reduserer reelt bevilgningene til forskning. Det økonomiske opplegget for kommunesektoren er meget stramt. Regjeringen viderefører ABE-reformen og sier at denne skal være en fast del av budsjettarbeidet også framover.

Annet

Likestilling og diskriminering

Arbeidet har vært konsentrert rundt arbeidet med å få vedtatt en god ILO-konvensjon mot vold og trakassering i arbeidslivet. I 2018 startet ILO-forhandlingene om en global standard mot vold og trakassering i arbeidslivet. I juni 2019 ble en ny konvensjon og rekommandasjon vedtatt. Unio har deltatt i forarbeid, uformelle drøftinger og forhandlingene. Arbeidet for en ILO-standard mot vold og trakassering i arbeidslivet har vært tatt opp på flere Unio-arrangementer. Unio har koordinert arbeidstakersidens på nordisk nivå.

8. mars-arrangementet var et samarbeid mellom Unio, LO og YS, der vi inviterte på frokost på Det Norske Teatret, for å markere at vold og trakassering er et alvorlig problem, nasjonalt og internasjonalt. Utgangspunktet var arbeidet med ILO-konvensjonen mot vold og trakassering. Hovedgjest var Myrtle Witbooi fra den sørafrikanske fagforeningen for hushjelpere. Hun var blant annet sentral i arbeidet med å få på plass ILO-konvensjonen for «domestic workers». Internasjonal sekretær Liz Helgesen i Unio holdt et innlegg der hun orienterte om arbeidet med konvensjonen mot vold og trakassering.

Gjennom perioden har det vært arbeidet med en veileder som arbeidslivet kan bruke for å forebygge og hindre seksuell trakassering. Arbeidstilsynet og LDO arbeider sammen med partene i arbeidslivet om å en slik veileder der et par yrker eller bransjer trekkes fram i den bransjespesifikke delen av veilederen. Unio jobber for at helse- og omsorgsnæringen blir en av disse bransjene.

Regjeringen la våren 2019 fram en proposisjon for å styrke aktivitets- og redegjøringsplikten etter anmodning fra Stortinget. Arbeidet med å følge opp lovverket om aktivitets- og redegjøringsplikten fortsetter på treparts nivå. Partene på arbeidstakersiden vil spesielt følge opp arbeidet med utarbeiding av retningslinjer, maler og skjemaer for lønnskartlegging.

Den nordiske fagbevegelsen, NFS, ga ut «Likalön i Norden – Lagar och politiska strategier». Den er en gjennomgang av likelønnspolitikken i alle de nordiske landene. Unio bidro til at verdsettingsdiskriminering ble satt som en gjennomgående hovedgrunn til ulikelønn.

Unio har arrangert Equal Pay Day hvert år. Etter initiativ fra LO, besluttet alle hovedorganisasjonene på arbeidstakersiden å markere Likelønnsdagen på samme dag, men uten påbud om felles utspill. Vi tar utgangspunkt i TBU-rapporten som viser at kvinner tjener 87,1 prosent av det menn gjør. Likelønnsdagen blir derfor regnet å være 14. november. Fra denne dato jobber kvinner i prinsippet gratis ut året sammenlignet med menns lønn. Vi markerte tydelig at likelønnsgapet blir større i gruppen med inntil fire års utdanning og de med fire års utdanning eller mer, henholdsvis 80 og 80,8 prosent av menns lønn.

FNs kvinnekommisjon anses som den viktigste internasjonale møteplassen for diskusjon om kvinners rettigheter. Hvert år møtes representanter for medlemsstatene for å evaluere arbeidet for kvinners rettigheter og likestilling, sette globale standarder og vedta politikk for å fremme kvinners rettigheter på verdensbasis. I perioden bidro Unio med skriftlige innspill til norske myndigheters politiske budskap, samt deltatt aktivt i de nasjonale sivilsamfunnsorganisasjonenes påvirkningsarbeid, og bidratt til informasjonsutveksling og samarbeid innen den nordiske fagbevegelsesdelegasjonens arbeid.

LHBTI og mangfold

I 2018 vedtok Unios representantskap en utvidet likestillingspolitikk. Dette skjedde i stor grad på basis av arbeidet som ble gjennomført av Unios Pride-arbeidsgruppe. Denne gruppen består av representanter for flere forbund og Unio-studentene.

Oslo Pride ble gjennomført i perioden 14.–23. juni 2019. Unios Pride-arbeidsgruppe har arbeidet gjennom hele året. Unio deltok med stand i Pride Park, arrangerte egen fagdag og samarbeidet med Utdanningsforbundet om faglig frokost i forkant av paradene. Fagdagen og den faglige frokosten trekkes frem som særlig vellykket med oppmøte fra et vidt spekter av Unios tillitsvalgte og ansatte. Fremveksten av høyreekstremisme og betydningen det har både for redusert kjønnslikestilling, LHBTI-rettigheter og minoritetsvern i Europa ga mange av deltakerne en tankevekker før den rekordstore paradene som ble avholdt i Oslo. I forbindelse med blant annet utviklingen av ny strategisk plan og kapasitetshensyn, har det sammenliknet med 2018 vært noe mindre fokus på LHBTI-arbeid i Unio.

Næringspolitikk

Gjennom deltakelse i EFTAs konsultative komité (se kapittel 4) er Unio blant annet engasjert i å påvirke internasjonal handelspolitikk i en bærekraftig retning. Unio har gitt skriftlige og muntlige innspill til revisjon av modell-avtaler.

I 2019 har konsekvenser av Brexit vært tema for flere møter i Næringsdepartementet.

Den maritime næringens betydning for nasjonal økonomi og sysselsetting har blitt vektlagt i Unios næringspolitiske arbeid.

Digitalisering

De siste årene har problemstillinger knyttet til digitalisering stått høyt på dagsordenen i Unio. I november 2018 ble det gjennomført en digitaliseringsworkshop på Unios representantskapsmøte. På workshopen ble det lagt opp til diskusjoner om hvilke digitaliseringsutfordringer medlemmer og tillitsvalgte vil møte i sine virksomheter, samt hvilken politikk Unio bør ha for å møte utviklingen. Følgende tema ble diskutert og dannet siden grunnlag for rapport med anbefalinger:

1. Kompetanse og digitalisering
2. Medbestemmelse og digitalisering
3. Sikkerhet og digitalisering

I januar behandlet Unios styre rapporten. Rapporten er ikke fulgt opp på samme strukturerte og prioriterte måte som tidligere.

Unio har deltatt i trepartsamarbeidsprosjektet knyttet til digital kompetanse i kommunesektoren (2017–2019).

Klima, miljø og bærekraft

Klima, miljø og bærekraft er et av de prioriterte områdene i Unios strategiske plan. Det fastslås at Unio skal arbeide for et sterkt engasjement blant tillitsvalgte og medlemmer for klima, miljø og bærekraft.

Bærekraftsmålene skal gjennomføres nasjonalt og regjeringen rapporterer til Stortinget gjennom statsbudsjettprosessen. Målene skal innfris i 2030. Unios bærekraftsarbeid følger Unios politikk for realisering av FNs bærekraftsmål (vedtatt av representantskapet i desember 2017) og handlingsplan for Unios arbeid med FNs bærekraftsmål (vedtatt av styret i januar 2018). Bærekraftsperspektivet er forsøkt integrert i all Unios politikk.

I løpet av året har klima, miljø og bærekraftsarbeidet ellers skjedd med god forankring i Unios bærekraftsgruppe og ad hoc-klimagruppe. Flere forbund er representert i disse gruppene. Unio arrangerte sammen med NITO workshop om profesjonenes rolle i bærekraftsarbeidet under UH-sektorens konferanse om bærekraftsmål på Universitetet i Bergen. Unio arrangerte også fagdag om klima og bærekraft og styret vedtok ny klimapolitisk plattform. Disse tiltakene gjorde at Unio hadde mye å vise til under “arbeidslivets klimauke”, som ble arrangert av partene i arbeidslivet i februar.

Unio har internasjonalt fortsatt arbeidet med å øke oppmerksomheten om sammenhengene mellom for eksempel klimapolitikk og kjønnslikestilling, digitalisering og likestilling og at partssamarbeid er forutsetningen for å gjennomføre målene. Dette med basis i den klimapolitiske plattformen som var et av oppfølgingspunktene i handlingsplanen for Unios arbeid med bærekraftsmålene. Det er fortsatt stort behov for å tenke tverrsektorielt i arbeidet med bærekraftsmålene internt i egen organisasjon, samt å linke det internasjonale arbeidet til det nasjonale.

Oppfølgingstilbud til kommuner og fylkeskommuner som skal slå seg sammen

Kommunal- og moderniseringsepartementet (KMD) inngikk i 2016 en avtale med forhandlingssammenslutningene i kommunal sektor og KS om å etablere et oppfølgingstilbud i forbindelse med kommune- og regionreformen, rettet mot politikere, toppledere og hovedtillitsvalgte i kommuner og fylkeskommuner som er vedtatt slått sammen. Formålet er å stimulere og bidra til gode sammenslåingsprosesser lokalt, og heve kunnskapsnivået og dele erfaringer om ulike deler av en slik prosess gjennom å etablere møteplasser. Samarbeidet er forankret i en administrativ styringsgruppe som ledes av KMD.

I 2019 er det avholdt et todagers seminar for kommuner som skal slå seg sammen, og flere webinarer for kommuner og fylkeskommuner som er vedtatt sammenslått.

Partene sentralt har i fellesskap bidratt med innspill til tema, problemstillinger og innhold i programmet, og vært i dialog med berørte tillitsvalgte, mens KS har det praktiske ansvaret for gjennomføring av tilbudet. Evalueringene fra samlingene viser at tilbudet er blitt godt mottatt, både blant arbeidsgivere og tillitsvalgte, og de ser ut til å ha bidratt til å gjøre sammenslåingsprosessene bedre. Avtalen med KMD om oppfølgingstilbudet utløper ved utgangen av 2019.

Vurdering

Unios samfunnspolitiske engasjement handler om langsiktig påvirkningsarbeid overfor regjeringen, Stortinget og andre politiske og faglige miljøer. I denne perioden har mye tid gått med til arbeidet med oppfølging av pensjonsavtalen fra 2018, både overfor Stortinget i forbindelse med lovarbeidet og i kommunal sektor hvor avtalen ble innarbeidet i en ny særavtale til HTA (SGS 2020 Pensjonsordninger). Ressurssituasjonen i offentlig sektor er hele tiden sentralt for Unios arbeid. Etter at regjeringen ble utvidet til en flertallsregjering har kontakten overfor departementene og regjeringen blitt viktigere enn arbeidet overfor Stortinget.

Unio har søkt bredest mulig støtte for kravet om at reguleringen av løpende pensjoner må legges om til et direkte gjennomsnitt av lønns- og prisvekst for å hindre ytterligere realinntektsnedgang for alderspensjonistene.

I Unios innspill til regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet legges det vekt på gjenkjennelighet og konsistens over tid i våre krav. Arbeidet tar mye tid og samarbeidet mellom Unios sekretariat og forbundenes rådgivere i statsbudsjettgruppa er avgjørende for kvaliteten på dette arbeidet. Arbeidet rundt statsbudsjettet høsten 2020 ble spisset, først med et Unio-notat før budsjettet med analyser av den makroøkonomiske situasjonen og situasjonen i arbeidsmarkedet. Etter at budsjettet ble lagt ble innsatsen rettet direkte mot den enkelte komité på Stortinget.

Likestillingsarbeidet i perioden har vært konsentrert rundt arbeidet med å få vedtatt en god ILO-konvensjon mot vold og trakassering i arbeidslivet. Unio hadde en koordinerende rolle i nordisk fagbevegelse og satt tett på forhandlingene. I utfordrende forhandlinger klarte arbeidstakersiden å vinne fram på sentrale

punkter, som blant annet at konvensjonen også skal gjelde uformell sektor og hele arbeidslivet, ikke bare arbeidsplassen, og at den også gjelder for trakassering fra tredjepart – som elever, pasienter, pårørende og kunder.

Unio blir vurdert som en ansvarlig og viktig dialog- og samarbeidspartner fordi vi representerer viktige grupper og forbund, men også fordi vi samhandler på grunnlag av kompetanse, grundige skriftlige innspill og en faglig-politisk plattform det er interesse for. Samhandlingen med forbundene og andre samfunnsaktører er stor. Dette gjelder særlig samarbeidet med de andre hovedorganisasjonene på arbeidstakersiden, hvor Unio ofte er initiativtaker.

KAPITTEL 4: FAGBEVEGELSENS INNFLYTTELSE NASJONALT OG INTERNASJONALT

Unios hovedmål er å styrke fagbevegelsens innflytelse på nasjonal og internasjonal politikk og samfunnsutvikling.

Nasjonalt

En organisasjon i utvikling er et av de prioriterte områdene i Unios strategiske plan. Unio skal arbeide for å videreutvikle organisasjonen og øke organisasjonens synlighet.

Unio fortsetter å være en organisasjon i vekst, både når det gjelder antall yrkesaktive medlemmer i Unio-forbundene, og relativt sett i forhold til de andre hovedorganisasjonene. Den samlede organisasjonsgraden i norsk arbeidsliv har ligget på 49 prosent siden 2008. Dette er internasjonalt sett et høyt tall, men det innebærer likevel at flertallet av norske arbeidstakere er uorganiserte.

Samarbeidet mellom hovedorganisasjonene på arbeidstakersiden om å øke organisasjonsgraden i norsk arbeidsliv, som ble innledet i 2017, munnet i mai 2018 ut i et policynotat som meislet ut et felles utgangspunkt for hvordan vi kan øke organisasjonsgraden i Norge.

På bakgrunn av et stortingsvedtak i januar 2018, nedsatte regjeringen våren 2019 en særskilt arbeidsgruppe med hovedorganisasjonene på arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, der Unio er representert. Arbeidsgruppen skal være en arena for dialog mellom myndighetene og partene om hvilke tiltak som det kan være aktuelt å samarbeide om, og hva organisasjonene selv kan gjøre for å bidra til økt organisasjonsgrad i arbeidslivet. Samarbeidet mellom hovedorganisasjonene på arbeidstakersiden om å øke organisasjonsgraden er nå i stor grad kanalisert inn i denne arbeidsgruppen.

Arbeidsgruppen skal legge fram en sluttrapport for Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd høsten 2020. I tilknytning til arbeidsgruppens arbeid er det høsten 2019 utlyst et eget forskningsprosjekt om arbeidsgivere og tariffavtaler, med sikte på å innhente mer kunnskap om arbeidsgiveres bruk av, og holdninger til tariffavtaler. Rapporten fra dette prosjektet skal foreligge tidlig høst 2020.

Internasjonalt

Norden

Nordisk fagbevegelse har arrangert kongress i perioden. Denne fant sted i Malmø 3.–5. september. Godt over 100 delegater fra de ulike medlemsorganisasjonene i Nordisk Facklig Samorganisasjon (NFS) var samlet under mottoet «Building bridges», blant annet for å diskutere en fremtidig felles strategi for Europasamarbeidet. Kongressen ble gjennomført som en blanding av gruppearbeid og foredrag. Alle medlemsorganisasjonenes ledere var på forhånd utfordret til å peke på hva de anså for å være de absolutt viktigste områdene en felles Europa-strategi må inneholde. Strategien skal senere vedtas av styret i NFS i 2020.

Gjennom året har Unio blitt representert av internasjonal sekretær André Oktay Dahl i styret i den nordiske fagbevegelsen (NSF), grunnet møtekollisjoner for leder og 1. nestleder, som er ordinære styremedlemmer i NFS.

På administrativt nivå har Unio vært representert i NFS' Europautvalg og strategigruppe. I tillegg har Unio deltatt i flere fora og møter på nordisk nivå. Unio har opprettholdt det tette forholdet til andre nordiske organisasjoner, blant annet gjennom det årlige tjenestemannsmøtet, samt egen sekretariatssamling i Helsinki.

Europa

Europa-arbeidet har høy prioritet i Unios virksomhet. Unio deltar derfor aktivt i europeisk fagbevegelse (ETUC: European Trade Union Confederation) og EFTAs (European Free Trade Association) konsultative komité. Unio har samarbeidet tett med andre nordiske organisasjoner, både formelt og uformelt.

Unios leder og 2. nestleder har deltatt i styremøter i den europeiske fagbevegelsen gjennom året. Det har i tillegg vært avholdt noen møter i ETUCs styringskomité hvor Unio har blitt representert på administrativt nivå. I tillegg har Unio deltatt på en rekke møter og fora som oppfølging av blant annet handlingsplanen for bærekraftsmålene og kompetanse- og forskningspolitikk. Europeisk fagbevegelses kongress avholdes hvert fjerde år. I 2019 ble den gjennomført i Wien 21.–24. mai. Unio deltok med 6 personer i sin delegasjon. I forkant søkte Unio å involvere forbundene aktivt. De viktigste temaene på kongressen var å vedta nytt politisk handlingsprogram og valg av ny ledelse.

Forarbeidet med ETUCs nye politiske handlingsprogram skjedde gjennom en kongressforberedende komité. Unio bygde en del av sine innspill videre på det vi fikk gjennomslag for under ITUCs kongress i København. Vi fikk gjennomslag for flere av forslagene våre og de lå inne som en del av innstillingen til kongressen. Blant disse kan nevnes formuleringer om rekruttering og organisering, digitalisering og likestilling og demokrati og utdanning. Unios talere under kongressen fokuserte på disse områdene. Sammen med de andre nordiske organisasjonene koordinerte vi oss for å sikre at ETUC fortsatt ikke vedtok formuleringer om for eksempel minimumslønn som kunne være i strid med vår nasjonale autonomi.

Globalt

I løpet av året har Unio vært engasjert i internasjonal fagbevegelses (ITUC) arbeid. ITUC avholdt verdenskongress i desember 2018. Unio deltok med 10 representanter. I forkant av kongressen bidro Unio aktivt i utviklingen av politiske dokumenter. Unio fikk gjennomslag for flere endringsforslag til dokumentet. Endringsforslaget om å få inn henvisning til utdanning i dokumentets demokratidel, samt å få inn utvidet varslervern (utover økonomiske forhold), må regnes som «seire» i løpet av uka. Unio-delegatene markerte seg gjennom flere innlegg i plenumsdebattene. Unio-lederen ble valgt som nordisk representant inn i ITUCs kvinnekomiteé. På kongressen ble det arrangert «side events» der Unio, på grunn av eget arbeid, var invitert til å innlede på følgende arrangement:

- Fagbevegelsens rolle i oppfølging av bærekraftsmålene: Ragnhild Lied holdt et innlegg om Unios arbeid, og satt i panel sammen med fagforensrepresentanter fra Zimbabwe, Argentina og Indonesia.

- Fagbevegelsen og LHBTI-arbeid: André Oktay Dahl innledet sammen med en representant fra COSATU (Sør-Afrika).

I forkant av FNs kvinnekommité deltok Unio i utforming og forberedelse til den globale fagbevegelsens påvirkningsarbeid. Unio har gjennom året fortsatt prioriteringen av en ILO-konvensjon mot vold og trakassering i arbeidslivet. Unio var nasjonal representant og nordisk koordinator i arbeidet (mer omtale under likestilling). Konvensjonen ble vedtatt i juni. Unios videre arbeid på dette området rettes mot nasjonal implementering.

Gjennom året har Unio deltatt i flere fagkomiteer i TUAC (Trade Union Advisory Committee to the OECD). Agenda 2030 og FNs bærekraftsmål har vært på dagsordenen i de fleste internasjonale fora Unio har deltatt. I regjeringens nasjonale rapportering til FN omtales Unios arbeid. Ingen andre hovedorganisasjoner nevnes.

Unio har bidratt nasjonalt og internasjonalt i påvirkningsarbeid for å fremme bærekraftig handel og anstendig arbeid, blant annet gjennom deltakelse i EFTAs konsultative komité og deltakelse i regjeringens rådgivende organ for WTO-arbeidet.

Vurdering

For å lykkes i påvirkningsarbeid nasjonalt og internasjonalt, er det vesentlig at Unio har entydige og klare budskap som er samstemt med Unios nasjonale politikk. Det er også viktig at Unio og forbundene fortsetter å videreutvikle internasjonale nettverk og aktivt deltar på internasjonale arenaer.

Det er stadig en utfordring å utnytte internasjonale erfaringer på en adekvat måte i det nasjonale arbeidet. Etablerte rutiner for tilbakemelding om internasjonal aktivitet til Unio-styret gir en mulighet for dette.

Vedlegg 1: Unios inntektspolitiske uttalelse 2019

Vedtatt av styret i Unio 14. mars 2019

Norsk økonomi er inne i en moderat konjunkturoppgang. Den økonomiske veksten ligger svakt over trendvekst. Oppgangen er bred, privat forbruk, petroleums-investeringer, bedriftsinvesteringer og boligbygging vil vokse mer i 2019 enn i 2018. Arbeidsledigheten ser derimot ut til å feste seg på et høyt nivå til tross for oppgangskonjunktoren. Innretningen av den økonomiske politikken med betydelige skattelettelsers over mange år har gitt en svakere sysselsettingsvekst enn om de store skattelettelsene i stedet hadde blitt brukt på å stimulere privat- og offentlig aktivitet. Unio mener situasjonen i norsk økonomi nå tilsier at lønnsveksten må økes. Fjorårets overraskende høye økning i elprisene ga igjen nær null i reallønnsvekst etter flere år med meget moderate oppgjør. Nå må de ansatte få en rettferdig del av verdiskapingen.

Kunnskap må settes i front for å skape nye jobbmuligheter, det må satses på kompetanse, utdanning og forskning. Vi er alle avhengig av et godt partssamarbeid. Regjeringen må sammen med partene i arbeidslivet aktivt oppfordre til et organisert arbeidsliv. Alle parter må ta ansvar for å få opp organisasjonsgraden, støtte opp om hovedorganisasjonene i arbeidslivet og at lønns- og arbeidsforhold skal følge norske tariffavtaler som bygger på kollektive forhandlinger og i hovedsak sentral lønnsdannelse. Fagforeningsfradraget må økes.

Unio vil motsette seg endringer i arbeidsmiljøloven som svekker arbeidstakervernet, herunder endringer i arbeidstidsbestemmelsene som følger opp anbefalingene fra Arbeidstidsutvalget om å styrke arbeidsgivers styringsrett på arbeidstid.

Det er viktig at renta ikke setter for raskt opp, både p.g.a. husholdningenes høye gjeld og boligprisveksten, og for å hindre en for sterk kronestyrking som vil svekke konkurranseevnen til norsk næringsliv.

Skattelettelsers i milliardklassen skaper ikke arbeidsplasser. Regjeringen må bruke budsjettets utgiftsside for å stimulere aktivitet og omstilling. Det må satses på kunnskap som legger grunnlag for nye konkurransedyktige arbeidsplasser utenfor petroleumsklyngen. Skatte- og avgiftspolitikken og den statlige virkemiddelbruken må gjøre det mer lønnsomt å investere i grønne arbeidsplasser og klimavennlige løsninger.

Rettferdig omstilling

Pengepolitikken, finanspolitikken og tariffoppgjørene bidro positivt til å holde aktiviteten oppe etter oljeprisfallet. Moderate oppgjør har bidratt til økt lønnsomhet og bedret konkurranseevne. Svakere krone har lettet omstillingene i næringslivet og bedret konkurranseevnen for tradisjonell industri, sjømat og reiseliv. Svak økning i oljepengebruken framover styrker muligheten for at vi kan beholde mye av den bedrede konkurranseevnen som kronesvekkelsen har gitt.

Den økonomiske politikken må ta høyde for at omstilling og teknologiske skift kan gi økt arbeidsledighet og økt inntektsulikhet. Politikken må derfor ligge i front og omfordele slik at alle får ta del i de teknologiske framskrittene. Skattesystemet må brukes slik at vinnerne yter mer i en modell som løfter kompetansen for alle.

Partssamarbeid på virksomhetsnivå er en viktig suksessfaktor ved omstillinger. Samarbeidet mellom tillitsvalgte og arbeidsgiver har bidratt til at flere store omstillinger i offentlig sektor har vært gjennomført på en god måte. Det er viktig at dette samarbeidet blir videreført i de varslede omstillingene.

Kunnskap i front

Utdanning, forskning og kompetanse er den viktigste innsatsfaktoren for verdiskapingen i et moderne samfunn. I Norge vil det være avgjørende for at vi skal kunne opprettholde og videreutvikle velferdssamfunnet. Utdanning har en verdi både for den enkelte og for samfunns- og arbeidsliv. Nasjonale og globale utfordringer som bærekraftig økonomisk utvikling, klima, energi, migrasjon, fattigdom, matproduksjon og helse, krever at det satses sterkere på kunnskapsutvikling.

Ansatte i offentlig sektor leverer gode tjenester som er avgjørende for den samlede verdiskapingen i samfunnet. En kunnskapsbasert og omstillingsdyktig offentlig sektor er et viktig konkurransefortrinn for norsk næringsliv og sentral for privat sektors evne til omstilling og nyskaping. Fordi endringene skjer raskere enn før, vil det i større grad enn tidligere være nødvendig å fornye og øke kompetansen gjennom hele yrkeskarrieren. Det må legges bedre til rette for samarbeid mellom arbeidsliv og utdanning på alle nivåer, samtidig som det må etableres gode systemer for organisering og finansiering av etter- og videreutdanning.

Rett kompetanse til de enkelte oppgavene er viktig. Det gir økt kvalitet i tjenestetilbudet og økt produktivitet. Arbeidsgivere må i større grad forpliktes til å aktivt bruke lønn for å rekruttere og beholde kvalifiserte ansatte fremfor å tilsette ukvalifiserte.

De ansattes kompetanse vil være av avgjørende betydning for å lykkes med en effektiv bruk av digital teknologi. Økte investeringer i digitalisering av offentlig sektor må samtidig innebære videreutvikling av de ansattes kompetanse gjennom relevant etter- og videreutdanning.

Internasjonal økonomi

Den internasjonale konjunkturoppgangen fortsetter, men i et mer moderat tempo og styrken i oppgangen blir mer ulik landene imellom. De nærmeste årene ventes den økonomiske veksten gradvis å avta bl.a. grunnet innstramminger i pengepolitikken, avslutning av de kvantitative lettelsene både i euroområdet og USA, høy gjeld og en underliggende svak produktivitetsutvikling. Usikkerheten er særlig knyttet til handelskonflikten mellom Kina og USA. Den internasjonale markedsveksten ventes å være svakere i årene som kommer. Norsk økonomi får dermed liten drahjelp fra utlandet de nærmeste årene.

Europeisk økonomi endret seg i løpet av 2018 fra relativt høy vekst til å begynne med til lavere vekst drevet av økonomisk nedgang i viktige land som Tyskland og Italia. Noe av denne nedgangen kan forklares med en midlertidig svak utvikling i bilindustrien grunnet tilpasning til strengere utslippskrav. Målt per innbygger ligger derimot BNP-veksten i mange europeiske land fortsatt høyere enn i Norge. Arbeidsledigheten i euroområdet var 7,9 pst i desember 2018, ned fra over 12 pst i 2013. Sysselsettingsraten har gått opp og er nå høyere enn før finanskrisen for aldersgruppen 15-64 år. EU trenger samling om felles ekspansjon for å få ledigheten ytterligere ned, det trengs investeringer i infrastruktur og velferd.

USA er inne i sitt tiende år med sammenhengende konjunkturoppgang. Arbeidsledigheten var 3,9 pst i desember 2018 og tidligere på høsten lavere enn på 50 år. Sysselsettingsraten har ligget flat de siste årene, men på et lavt nivå etter kontinuerlig nedgang i to tiår. Sysselsettingen øker, men forskning viser at nesten hele nettotilveksten av jobber de siste årene er av midlertidig karakter og knyttet til deltidskontrakter med lav lønn. Et lyspunkt er lønnsveksten som det siste året har tatt seg noe opp.

Stor vekst i lavproduktive og dårlig betalte jobber både i USA og Europa i mange år reflekterer både det lave investeringsnivået, svak satsing på utdanning og kompetanse, høy arbeidsinnvandring, utflagging av tradisjonelle industriarbeidsplasser og fagbevegelsens svekkede posisjon.

Den økonomiske politikken

Arbeidsledigheten målt ved SSBs Arbeidskraftundersøkelse har falt fra en topp på 5 pst sommeren 2016 til 3,8 pst i november 2018. Selv om sysselsettingen har økt med 60 000 personer i den samme perioden, har sysselsettingsandelen bare økt marginalt. 67,6 pst av befolkningen i alderen 15-74 år er nå i arbeid. Nedgangen i arbeidsledigheten skyldes derfor i stor grad at folk har trukket seg ut av arbeidsstyrken. Siden regjeringen Solberg overtok i 2013 har antall utenfor arbeidsstyrken økt med 115 000 personer.

Sysselsettingspolitikken må styrkes. Skatteletter i milliardklassen som i stor grad er rettet mot de som har mest fra før, er et dårlig virkemiddel for å få folk i jobb. Det finanspolitiske handlingsrommet må brukes på kunnskap og til å stimulere privat og offentlig aktivitet. Innretningen av finanspolitikken kunne vært langt mer kraftfull i kampen for å styrke sysselsettingen uten disse skattelettelsene.

Oppgangen i norsk økonomi er bred, privat forbruk, petroleumsinvesteringer, bedriftsinvesteringer og boligbygging vil vokse mer i 2019 enn i 2018. Veksten i fastlandsøkonomien ventes å ligge godt over trendvekst. Unio mener situasjonen i norsk økonomi nå tilsier at lønnsveksten må økes. Moderat lønnsvekst i årene etter oljeprisfallet har gitt avgjørende bidrag til økt lønnsomhet og bedret konkurransevne. Fjorårets overraskende høye økning i elprisene ga igjen nær null i reallønnsvekst. Nå må de ansatte få en rettferdig del av verdiskapingen.

Unio er kritisk til regjeringens ønske om mer bruke av konkurranseutsetting, «fritt brukervalg» og tiltak for å sikre såkalte «like konkurransevilkår» mellom offentlig og privat sektor, som ofte gir konkurranse på lønns- og arbeidsvilkår. Flere av områdene regjeringen vil åpne for private aktører er lite egnet for konkurranse.

Unio mener at offentlige midler til private aktører som leverer velferdstjenester og egenbetaling fra brukere av slike tjenester skal gå til velferd og ikke til store utbytter til kommersielle eiere som vi f.eks. har sett i barnehagesektoren. Både drifts- og investeringstilskudd må omfattes av strengere regler. Lønns-, pensjons- og arbeidsvilkår må være like gode som i offentlig drevet virksomhet.

Kuttene gjennom den såkalte «avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform» har for lengst sluttet å være effektive: De går ut over kvalitet og utdanning, de går ut over tjenester og førstelinje og gjør arbeidssituasjonen vanskeligere for mange offentlig ansatte. F.eks. har saksbehandlingstiden i NAV økt. Jo flere år ABE-reformen får virke jo mer vilkårlige blir utslagene. Fra 2015-2019 blir de akkumulerte kuttene 10,3 mrd. kroner. Det tilsvarer lønnskostnadene til om lag 13 000 årsverk. ABE-reformen er et godt eksempel på politisk ansvarsfraskrivelse. Unio mener regjeringen må ta sitt ansvar og si klart hvilke oppgaver som skal ha mer eller mindre ressurser. Effektiviserings- og produktivitetsarbeidet i offentlig sektor er viktig, men det må gjennomføres i samarbeid med de ansatte og bygge på tillit og trygghet. Nå rammes store og viktige etater og sektorer av betydelige kutt som må tas ut i færre ansatte.

Regjeringen må komme med nye tiltak på inkludering og sysselsetting. Tiltakene rettet mot de mange langtidsledige og mot arbeidsledig ungdom må styrkes. Regjeringens ambisjoner for å få funksjonshemmede, enkelte innvandrergupper og unge mennesker som ikke har fullført en utdanning er bra, men en «inkluderingsdugnad» må følges opp med konkrete virkemidler og satsinger i budsjettet. Arbeidsmarkedstiltakene er i dag langt fra tilstrekkelig dimensjonert for å hjelpe og kvalifisere utsatte grupper til arbeid. Vi trenger en kompetansereform og aktivitetsreform, eid av partene. Overfor flyktninger må kompetansesporet velges foran lavlønssporet. Norge må være åpne for å ta imot flere flyktninger.

Grunnlaget for nye konkurransedyktige arbeidsplasser må bygge på kunnskap. Budsjettpolitikken må gjøre det mer lønnsomt å investere i grønne arbeidsplasser og klimavennlige løsninger. Det må komme nye tiltak for omstilling som gir arbeidsplasser i privat- og offentlig sektor.

Kommuneøkonomi er fortsatt stram. Justert for befolkningsveksten går de frie inntektene ned. Det gir små muligheter for å bedre tjenestetilbudet på kjerneområdene utdanning, helse og omsorg, så sant ikke satsingene er øremerket som den nye lærernormen. Det må legges større vekt på forebyggende helsearbeid som reduserer behovet for reinnleggelser og tidlig bruk av sykehjem. Noen tiltak gir gevinster raskt, andre tar noe lenger tid. Forebygging må få større oppmerksomhet på flere samfunnsområder. De samfunnsøkonomiske gevinstene av en slik vridning av ressursbruken vil være store.

Norske sjøfolk erstattes i økende grad av billig utenlandsk arbeidskraft. Unio krever at norske lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde på norsk sokkel og i norske farvann. Det vil sikre like konkurransevilkår slik at norske sjøfolk kan konkurrere om arbeidsplassene i havrommet.

Lønn og arbeidsmarked

Unio vil kjempe for at utdanning og kompetanse skal lønne seg bedre. Det er avgjørende for kvaliteten på de tjenestene som hele samfunnet er avhengig av. Alle sektorer bidrar til verdiskapingen og er avhengig av hverandre.

Offentlig sektor må tilby konkurransedyktige lønns- og arbeidsvilkår og gode tjenestepensjonsordninger. Ifølge TBU tjente kommunalt ansatte i 2018 90.000 kroner mindre enn ansatte i industrien. Stat, kommuner og helseforetak må i større grad verdsette utdanning, kompetanse og ansvar, bekjempe verdsettingsdiskriminering, arbeide for likelønn og kompensere for ulempe, belastning og risiko. Det er store rekrutteringsutfordringer i store deler av offentlig sektor. Lønn må kunne brukes for å løse rekrutteringsproblemene. Det er derfor nødvendig at resultatet i offentlig sektor må bli høyere enn frontfagsramma der det er særskilte rekrutteringsutfordringer.

Offentlig arbeidsgivere har et særlig ansvar for å bekjempe verdsettingsdiskriminering i et kjønnsdelt arbeidsmarked. Det trengs også tiltak på tvers av sektorer i arbeidslivet hvis vi skal kunne sikre likelønn mellom kvinner og menn. Dette er også et politisk ansvar. Frontfagsmodellen strekker ikke til for å bekjempe verdsettingsdiskriminering på tvers av sektorer.

Regjering og arbeidsgivere har satt arbeidsmarkedets rammebetingelser og tariffavtaler under press. Den norske arbeidslivsmodellen og partssamarbeidet svekkes når politikken endrer maktbalansen til fordel for arbeidsgiversiden. Økt omfang av konkurranseutsetting legger til rette for tariffhopping og dårligere vilkår for arbeidstakerne. Dette bidrar til uro og stadige konflikt- og tvistesituasjoner.

Unio vil styrke ansattes lønns- og arbeidsvilkår og jobbe for redusert midlertidighet, fulle stillinger, gode arbeidstidsbestemmelser og god pensjon. Sosial dumping, arbeidslivskriminalitet, tiltakende lavlønnskonkurranse, svart økonomi og økonomisk kriminalitet undergraver den norske arbeidslivsmodellen og må bekjempes på bredt grunnlag. Alle, også regjeringen, må sette inn tiltak for å styrke organisasjonsgraden i arbeidslivet.

Pensjon

Unio ønsker tariffestede kollektive pensjonsordninger i store, brede og solidariske fellesskap. Det gir lave forvaltnings- og administrasjonskostnader og større trygghet for en god pensjon. En god pensjonsordning er livsvarig med akseptabelt nivå, gir like god pensjon for kvinner og menn, og har reguleringsprinsipper som sikrer en forutsigbar pensjon. Pensjon må gis fra første krone og første dag.

Avtalen mellom LO, Unio, YS, Akademikerne, KS, Spekter og Arbeids- og sosialdepartementet av 3. mars 2018 om tjenestepensjon for ansatte i offentlig sektor bygger på prinsippene over. Unio vil følge opp avtalen når både når Stortinget behandler endringene i SPK-loven og når avtalen skal tas inn i de enkelte Hovedtariffavtaler.

Forhandlingene om tilpasningen av særalderspensjonen er utsatt til i år. Avtalen sier at det vil være et behov for særaldergrenser knyttet til sikkerhet og belastning også i framtiden. Avtalen har sikringsbestemmelser for mange årskull, og det skal føres forhandlinger om tilpasningen til ny folketrygd for yngre årskull. Endringer kan være forhøyet opptjeningssats eller videreføring i bruttoordningen. Endringene forutsetter enighet mellom partene.

Unio vil at all inntekt inklusive faste- og variable tillegg skal være pensjonsgivende.

For at flere ansatte skal ha reell mulighet til å stå lenger i arbeid, er det viktig at partene diskuterer tiltak som kan bidra til dette. Arbeidslivet må legge bedre til rette for eldre arbeidstakere og de seniorpolitiske virkemidlene må styrkes.

I privat sektor og deler av offentlig sektor angripes ansattes pensjonsrettigheter av arbeidsgivere som jakter lavere kostnader, f.eks. gjennom anbud, konkurranseutsetting og tariffhopping.

Unio mener at private aktører som leverer fullt ut offentlig finansierte tjenester ikke skal kunne profitere på å bytte arbeidsgiverorganisasjon og pensjonsordning. Dette er ikke i samsvar med den norske arbeidslivsmodellen og partsamarbeidet og bidrar til uro og stadige konflikt- og tvistesituasjoner.

Lønns- og prisutviklingen

TBU anslår i sin februar-rapport (se sammendrag i vedlegg 1) den gjennomsnittlige lønnsveksten i NHO-bedrifter i industrien til 2 ¾ prosent i 2018. De foreløpige anslagene viser 2 ¾ prosent lønnsvekst for både arbeidere og funksjonærer i industrien.

Konsumprisene steg med 2,7 prosent fra 2017 til 2018. TBUs anslag i forkant av forhandlingene i 2018 var «om lag 2 prosent». En betydelig høyere økning i el-prisene forklarer forskjellen. El-prisene har siden 2015 hatt en klar trendmessig økning som bl.a. kan forklares med innstramning i kvoteordningene for CO₂ i EU.

TBU anslår konsumprisveksten fra 2018 til 2019 til «om lag 2,4 prosent». SSBs siste anslag for prisveksten i 2019 er 2,3 prosent. Usikkerheten i anslagene er særlig knyttet til utviklingen i kronekursen og elektrisitetsprisene.

Unios prioriteringer:

- Unio krever at utdanning, kompetanse, ansvar og risiko skal verdsettes bedre lønnsmessig.
- Unio krever at rammene for årets mellomoppgjør gir klar reallønnsvekst.
- Unio krever at omstillinger og omorganiseringer initiert av myndighetene ikke skal finansieres av rammen i tariffoppgjøret
- Det legges til grunn at kravene tilpasses de enkelte tariffområders situasjon.
- Der forholdene tilsier det, bør prosenttillegg prioriteres. Flere lønns- og systemmessige virkemidler må vurderes i de enkelte tariffområder.

Vedlegg 2: Høringer, konferanser, representasjon og arbeidsgrupper

Høringsuttalelser som er avgitt i meldingsperioden

Arbeids- og sosialdepartementet

- Hva bør skje med BHT? – En fremtidsrettet bedriftshelsetjeneste med fokus på kjerneoppgaver
- Midlertidige regler i offentlige tjenstepensjonsordninger for personer med særaldersgrenser (felles høringssvar med LO, YS og Akademikerne)
- Enkelte endringer i SPK-loven mv (felles høringssvar med LO, YS og Akademikerne)
- Tjenstepensjon for ansatte i offentlig sektor (felles høringssvar med LO, YS og Akademikerne)
- Endringer i samordningsloven, forskrifter til samordningsloven mv (felles høringssvar med LO, YS og Akademikerne)
- Ny tjenstepensjon for offentlig sektor, oppfølging av fremforhandlet avtale (felles høringssvar med LO, YS og Akademikerne)
- Endringer i forskrift om dagpenger
- Forslag til endringer i arbeidstvistloven
- Enkelte endringer i reglene for uføretrygd mv.
- Endring i forskrift om arbeidstid for avlastere
- Forslag til forskrift om tilskudd til ekspertbistand
- Endringer i arbeidsmiljøloven m.v.
- Innspill om statsbudsjettet 2020 vedrørende pensjonister

Barne- og familiedepartementet

- NOU 2018:18 Trygge rammer for fosterhjem
- Forslag til ny barnevernslov

Finansdepartementet

- Bærekraftige bilavgifter 2025
- NOU 2019:11 Enklere merverdiavgift med én sats

Justis- og beredskapsdepartementet

- NOU 2018:14 IKT-sikkerhet i alle ledd og utkast til lov som gjennomfører NIS-direktivet i norsk rett

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

- Nytt inntektssystem for fylkeskommunene
- Endring i forskrift til lov om statens ansatte – hull i CV-en

Kunnskapsdepartementet

- Innspill til melding om internasjonal studentmobilitet
- Endringer i forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning og forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning
- Innspill til stortingsmelding om arbeidsrelevans i høyere utdanning
- NOU 2019:12 Lærekraftig utvikling - Livslang læring for omstilling og konkurranseevne

Nærings- og fiskeridepartementet

- Utredning av norske lønns- og arbeidsvilkår på utenlandske skip

Stortingets utdannings- og forskningskomité

- Innspill fra Unio til representantforslag 129 S om en bred kompetansereform for arbeidslivet

Stortingets arbeids- og sosialkomité

- Representantforslag 466 L (2018-2019): Forholdstall 1

Konferanser og seminarer

2018

November

28.–30. Representantskapsmøte og Unio-konferansen, Sundvolden Hotel

2019

Januar

17. Tariffseminar, Scandic St. Olavs plass

23.–25. Unio NAV-konferanse, Scandic Ambassadeur Drammen

28.–29. Forhandlingsutvalg stat, Soria Moria Hotell og Konferansesenter

31. Klima og bærekraft – tillitsvalgtes og medlemmers rolle, Unio

Februar

6. Bærekraftsmålene og profesjonene – hvordan skal vi nå målene? Det Akademiske Kvarter, Bergen

14.–15. Styreseminar, Losby Gods

28.–01.03. Forhandlingsutvalg Unio kommune, Hotell Jeløy Radio

Mars

Div. konfliktskolering

08. Likestillingspolitisk frokostseminar (LO, Unio og YS), Det Norske Teatret

11. Unios inntektspolitiske konferanse, Hotel Bristol

13. Juridisk samling juristene, Grand Hotel Terminus, Bergen

26.–27. Unios utdanningskonferanse, Scandic Asker

April

Div. konfliktskolering

- 02. Møte om EU, Europas utvikling og hva det betyr for oss, Unio
- 25. Miniseminar for tillitsvalgte på Arbeidslivssentrene om den nye IA-avtalen, Thon Conference Universitetsgaten

Mai

- 22. IA-samling, Thon Hotel Rosenkrantz

Juni

- 17. KBU-evaluering Unio kommune, Christiania Qvartalet Møtesenter
- 21. Unios fagdag om mangfold og diskriminering, Litteraturhuset i Oslo

August

- 12.–16. Arendalsuka
- 20. Forberedelse til hovedavtale-forhandlingene. Seminar for Unio stat, Hotel Bristol

September

- 19.–20. Styreseminar, Voksenåsen Kultur og Konferansehotell

Oktober

- 30.–31. VOK 2019, Scandic Ambassadeur Drammen

Unio-representasjon

Trepartsutvalg

Regjeringens kontaktutvalg

Ragnhild Lied, medlem

Erik Orskaug, rådgiver

Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU)

Erik Orskaug, medlem

Rolf Stangeland, rådgiver

Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd (ALPR)

Ragnhild Lied

Henrik Dahle

Kompetansepolitisk råd

Ragnhild Lied, medlem

Åshild Olaussen, rådgiver

Offentlige utvalg

Kompetansebehovsutvalget

Rolf Stangeland

Sysselsettingsutvalget

Ragnhild Lied, medlem

Henrik Dahle, vara og bisitter

Framtidens arbeidsliv, utvalg

Henrik Dahle, medlem

Lied-utvalget

Ragnhild Lied, leder

Tariffrepresentasjon

Representasjon overfor staten

Statistikk- og beregningsutvalget

Rolf Stangeland

Atle Gullestad

Statens lønnsutvalg

Atle Gullestad, medlem

Klemet Rønning-Aaby, varamedlem

Omstillingstillitsvalgt

Atle Gullestad

Rådgivende utvalg for OU-midler

Rolf Stangeland

Gjenoppbygging av nytt regjeringskvartal

Atle Gullestad

Representasjon overfor KS

Teknisk beregningsutvalg

Klemet Rønning-Aaby

Rasmus T. Gjestland

Sentrale kontaktmøter

Steffen Handal

Solveig Kopperstad Bratseth

Klemet Rønning-Aaby

Ina Smith-Meyer

Rådgivende utvalg for OU-midler

Rolf Stangeland

Pensjonskontorets styre, KS-området

Marit Gjerdalen, medlem

Erik Orskaug, medlem

Klemet Rønning-Aaby, varamedlem

Partssammensatt utvalg – ny offentlig tjenestepensjon

Marit Gjerdalen

Endre Lien

Partssammensatt utvalg – arbeidstidsrelaterte temaer

Kirsten Hagen

Rune Hovland

Partssammensatt utvalg – undervisningspersonalets lønnsutvikling

Klemet Rønning-Aaby

Rasmus T. Gjestland

Partssammensatt utvalg – HTA vedlegg 1 og lokal lønnspolitikk

Eyvind Martinsen

Stian Bøe

Partssammensatt gruppe om utvikling av veileder til hovedavtalen (avsluttet i februar 2019)

Tone Marianne Rosvoll

Johs. Bruvik

Representasjon overfor KS Bedrift

Partssammensatt utvalg – lønns- og forhandlingsbestemmelser

Ina Smith-Meyer

Partssammensatt utvalg – alternativ tjenestepensjon (avsluttet i juni 2019)

Svein Kvammen

Representasjon overfor Spekter

Opplærings- og utviklingsfondet

Rolf Stangeland

Representasjon overfor Oslo kommune

Kontaktutvalget

Aina Skjefstad Andersen

Line Orlund

Partene i Oslo kommune (PIO)

Aina Skjefstad Andersen

Line Orlund

Opplærings- og utviklingsfondets styre

Toril Lederhilger

Stine Sund

Beregningsutvalget

Bjørn Sævareid

Rolf Stangeland

Annen representasjon

Administrativ styringsgruppe for tilbud til kommuner som skal slå seg sammen (KMD)

Geir Lyngstad Strøm

Administrativ styringsgruppe for samarbeid om digital kompetanse i kommunene (KMD)

Liz Helgesen

Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) ved Universitetet i Sørøst-Norge

Åshild Olaussen

Arbeidstilsynets råd

Henrik Dahle, medlem

Geir Lyngstad Strøm, vara

Fagrådet for Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)

Henrik Dahle, medlem

Geir Lyngstad Strøm, vara

NAVs kontaktutvalg

Henrik Dahle, medlem

Geir Lyngstad Strøm, vara

Syssestettingsutvalget, arbeidsgruppe ASD

Henrik Dahle

Referansegrupper inkluderingsdugnaden (ASD)

Henrik Dahle

Referansegruppe inkluderingsdugnaden (NAV)

Henrik Dahle

Arbeidsgruppe for permitteringsreglene (Arbeids- og sosialdepartementet (ASD)

Henrik Dahle

Regelverksforum (Arbeidstilsynet)

Henrik Dahle

Referansegruppe for overvåking i arbeidslivet (ASD)

Henrik Dahle

Referansegruppe STAMITID (Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)

Henrik Dahle

Referansegruppe for utredning av endringer i privat tjenestepensjon (FIN)

Erik Orskaug

Referansegruppe for Lied-utvalget (KD)

Åshild Olaussen

Referansegruppe for Ekspertutvalg om etter- og videreutdanning (KD)

Åshild Olaussen

Arbeidsgruppe for likestilling i arbeidslivet

Nora Sørensen

Nasjonal kontaktpunkt-gruppe (Focal Point) for arbeidsmiljø (Arbeidstilsynet)

Nora Sørensen

Arbeidsgruppe som skal utarbeide nasjonal varslingsveileder (Arbeidstilsynet)

Henrik Dahle

Koordineringsgruppen for inkluderende arbeidsliv (IA) (ASD)

Henrik Dahle

Faggruppen for inkluderende arbeidsliv (IA) (ASD)

Rolf Stangeland

Styringsgruppe for IA-bransjeprogram for barnehage

Geir Lyngstad Strøm

Styringsgruppe for IA-bransjeprogram for sykehus

Geir Lyngstad Strøm

Styringsgruppe for IA-bransjeprogram for sykehjem

Geir Lyngstad Strøm

Styringsgruppe for «En bra dag på jobb» (IA) (STAMI)

Geir Lyngstad Strøm

Referansegruppe for Ny arbeidsmiljøetsatsing (IA) (STAMI/Arbeidstilsynet/NAV)

Geir Lyngstad Strøm

Referansegruppe for sykemeldere (IA) (Senter for kvalitetsutvikling i legekantor (SKIL)

Geir Lyngstad Strøm

Idébanken for IA i arbeidslivet (NAV)

Nora Sørensen

Senter for seniorpolitikk (SSP)

Geir Lyngstad Strøm, varamedlem til styret (til 06.06.2019)

Solveig Kopperstad Bratseth, styremedlem (fra 06.06.2019)

Geir Lyngstad Strøm, kontaktperson

May-Britt Heimsæter, årsmøtedelegat

Ingjerd Hovdenakk, leder for valgkomiteen (til 06.06.2019)

Referansegruppe for utvikling av ulike typer tilknytningsformer i arbeidslivet (ASD)

Henrik Dahle

Arbeidstilsynets partsgruppe for internasjonalt samarbeid

André Oktay Dahl

Referansegruppe STAMI. Effekten av arbeidstilsynets virkemiddel for kommunalt ansatte i helsetjenesten

Henrik Dahle

Samarbeidsforum mot svart økonomi (SMSØ)

Hedvig Bjørgum, medlem

Rolf Stangeland, varamedlem

Styringsgruppe for Fafo Østforum

Liz Helgesen, medlem

André Oktay Dahl, varamedlem

Referansegruppe for EØS-midler, Innovasjon Norge

Liz Helgesen

Kontaktgruppen for Bologna-prosessen (KD)

Åshild Olaussen

WTO-utvalget, Utenriksdepartementet (UD)

Liz Helgesen

UDs gruppe for tidlig varsling (TV-gruppa)

André Oktay Dahl

Den norske ILO-komiteen

Liz Helgesen, medlem

André Oktay Dahl, varamedlem

Forum for europeisk utdanningspolitikk (KD)

Åshild Olaussen

Nasjonalt forum for karriereveiledning

Åshild Olaussen

Nasjonal ressurs- og koordineringsgruppe for samfunnskontrakten for flere læreplasser

Åshild Olaussen

UHRs fagstrategiske enhet for helse- og sosialfag

Jarle Grumstad

UHRs fagstrategiske enhet for lærerutdanning

Jorunn Dahl Norgård

Akan kompetansesenters referanseråd

Geir Lyngstad Strøm (fra 01.04.2019)

Unios representanter i Arbeidstilsynets regionale råd

Tone Stangnes Gjerstad
Marianne Moen Knutsen
Hanne Marit Bergland
Atle Thorstensen
Jorunn Bakke Johannessen
Dagrun Lundsvoll
Anne Løkse Berthinussen

Unios representanter i RSMSØ (regionalt samarbeidsforum mot svart økonomi)

Tone Rønning, Innlandet
Margareth Vatne Rønningsen, Rogaland
Pål Heide Kielland, Trøndelag
Sheila Vaage Benestad, Agder
Lillian Elise Esborg Bergane, Telemark og Vestfold
Bjørnar Mjøen og Perly Paulsen, Troms og Finnmark

Regionstillitsvalgte i Spekter

Helse Sør-Øst: Karin Soltvedt, Irene Kronkvist og Kirsten Brubakk
Helse Vest: Wenche Kristin Røkenes
Helse Midt: Anita Solberg
Helse Nord: Sissel Alterskjær

Hovedtillitsvalgte for Unio i NAV

Perly Paulsen
Åslaug Alsaker (til 15.08.2019)
Kamilla Lemb Herbjørnsen (fra 15.08.2019)

KLP

Erik Orskaug, observatør i styret
Klemet Rønning-Aaby, medlem av representantskapet

Arbeidsdepartementets partssammensatte gruppe for evalueringen av Pensjonsreformen

Erik Orskaug, medlem
Marit Gjerdalen, varamedlem

Partssammensatt gruppe som følger ASDs utredning av offentlig tjenstepensjon

Erik Orskaug
Marit Gjerdalen

Brukerrådet for Norsk Forskningsråd – evalueringen av Pensjonsreformen

Erik Orskaug

Marit Gjerdalen

Styret i Pensjonsforum (Fafø)

Erik Orskaug

Styringsgruppe for samarbeid mellom hovedorganisasjonene om økt organisasjonsgrad

Ragnhild Lied, medlem

Kjetil Rekdal, medlem

Geir Lyngstad Strøm, sekretær

Arbeidsgruppe for organisert arbeidsliv (ASD)

Geir Lyngstad Strøm

Internasjonal representasjon

EFTAs konsultative komité

Liz Helgesen

Nordens Faglige Samorganisasjon (NFS-styret)

Ragnhild Lied, leder

Solveig Kopperstad Bratseth, styremedlem

André Oktay Dahl, rådgiver

NFS' Europautvalg

André Oktay Dahl

NFS' strategigruppe

André Oktay Dahl

European Trade Union Confederation (ETUC) – styre (Executive Committee)

Ragnhild Lied, medlem

Kjetil Rekdal, varamedlem

André Oktay Dahl, rådgiver

ETUC-komiteer og -arbeidsgrupper

Education and Training Committee: Åshild Olaussen

International Matters, Trade and International Development Committee: Liz Helgesen

Women's Committee: Nora Sørensen

Sustainable Development, Energy and Climate Change Committee: André Oktay Dahl

International Trade Union Confereration (ITUC) – General Council

Ragnhild Lied, vara (gjennom medlemskap i ITUC kvinnekomite) medlem
Liz Helgesen, rådgiver
André Oktay Dahl, rådgiver

International Trade Union Confereration (ITUC) kvinnekomité

Ragnhild Lied, nordisk representant

Pan-European Regional Council (PERC) – styre (Executive Committee)

Liz Helgesen, medlem
André Oktay Dahl, varamedlem

Trade Union Advisory Committee to the OECD (TUAC)

Plenary session (rådsmøte): Liz Helgesen / André Oktay Dahl
Working group on Economic Policy: Rolf Stangeland
Working group on Education and Skills: Åshild Olaussen

International Labour Organization (ILO) – arbeidskonferanse

Liz Helgesen

Nordisk ILO-samarbeid / Den norske ILO-komiteen

Liz Helgesen

Baltic Sea Labour Network (BASTUN)

Liz Helgesen

Tax Justice Network, Norge

Liz Helgesen

Oversikt over Unios arbeidsgrupper

Arbeidsgruppe for statsbudsjettsaker (Statsbudsjettgruppa)

Erik Orskaug, Unio
Eirik Lund, Utdanningsforbundet
Jan Vegard Pettersen, Norsk Sykepleierforbund
Jorunn Dahl Norgård, Forskerforbundet
Linda Verdal, Politiets Fellesforbund
Kari Bente Sørli, Norsk Fysioterapeutforbund
Nils Erik Ness, Norsk Ergoterapeutforbund
Ole-Johs. Huuse, Presteforeningen
Odd Arne Kjelstadli, Skatterevisorenes Forening
Leiv Sigmund Hope, Det Norske Diakonforbund
Hege-Merethe Bengtsson, Det norske maskinistforbund
Jannicke Røgler, Bibliotekarforbundet
Håkon Hjemly, Norsk Radiografforbund

Arbeidsgruppe for inkluderende arbeidsliv (IA)

Geir Lyngstad Strøm, Unio
Henrik Dahle, Unio
May-Britt Heimsæter, Utdanningsforbundet
Nadja Rosenqvist, Utdanningsforbundet
Aud Jorunn Hovland, Norsk Sykepleierforbund
Nina-Merete Kristiansen, Norsk Sykepleierforbund
Mariann Helen Olsen, Forskerforbundet
Liv Ova Graham, Politiets Fellesforbund
Morten Bjerkhaug, Norsk Fysioterapeutforbund
Kari Bente Sørli, Norsk Fysioterapeutforbund
Christian Fossum, Det norske maskinistforbund
Martin Ølander, Akademikerforbundet
Anita Engeset, Norsk Ergoterapeutforbund
Ole André Gjerde, Norsk Radiografforbund
Per Hostad, Presteforeningen
Hege B. Johnsen, Bibliotekarforbundet
Leiv Sigmund Hope, Det Norske Diakonforbund

Arbeidsgruppe for høyere utdanning og forskning

Åshild Olaussen, Unio

Ole Espen Rakkestad, Utdanningsforbundet

Jarle Grumstad, Norsk Sykepleierforbund

Eva Østvik, Norsk Sykepleierforbund

Jorunn Dahl Norgård, Forskerforbundet

Anna Sollien, Politiets Fellesforbund

Christine Martens, Norsk Fysioterapeutforbund

Arnhild Thorseth, Akademikerforbundet

Anita Engeset, Norsk Ergoterapeutforbund

Helene J. Brandal, Det norske maskinistforbund

Per Kristian Aschim, Presteforeningen

Håkon Hjemly, Norsk Radiografforbund

Sebastian Dahl (til 01.02.2019), Unio-studentene

Ruben Amble Hirsti (til 01.09.2019), Unio-studentene

Martin O. Wichstad (fra 01.09.19), Unio-studentene

Elise H. Klungtveit (fra 01.09.19) Unio-studentene

Arbeidsgruppe for pensjonspolitiske saker (Pensjonsgruppa)

Erik Orskaug, Unio

Klemet Rønning-Aaby, Unio

Endre Lien, Utdanningsforbundet

Marit Gjerdalen, Norsk Sykepleierforbund

Hildur N. Nilssen, Forskerforbundet

Roar Fosse, Politiets Fellesforbund

Kari Bente Sørli, Norsk Fysioterapeutforbund

Per Hostad, Presteforeningen

Odd Arne Kjellstadli, Skatterevisorenes Forening

Hege-Merethe Bengtsson, Det norske maskinistforbund

Brit-Toril Lundt, Norsk Ergoterapeutforbund

Thor Eivind Halvorsen, Norsk Radiografforbund

Per Øystein Bentstuen, Akademikerforbundet

Jannicke Røgler, Bibliotekarforbundet

Arbeidsgruppe for varsling i arbeidslivet

Henrik Dahle, Unio

André Oktay Dahl, Unio

May-Britt Heimsæter, Utdanningsforbundet

Bjørn Saugstad, Utdanningsforbundet

Tore Trygve Dahlstrøm, Norsk Sykepleierforbund
Kjetil Rekdal, Politiets Fellesforbund
Ann Turid Opstad, Forskerforbundet
Ida Bentestuen, Norsk Fysioterapeutforbund
Berit Førli, Norsk Ergoterapeutforbund
Øivind Eriksen, Skatterevisorenes Forening
Ingvild Andrea Tellmann, Det norske maskinistforbund
Oddbjørn Lunde, Akademikerforbundet

Arbeidsgruppe for tariffområdet NHO

Henrik Dahle, Unio
Klemet Rønning-Aaby, Unio
Kristina Brovold Liknes, Utdanningsforbundet
Kari Tangen, Norsk Sykepleierforbund
Lene Ståhl, Forskerforbundet
Berit Førli, Norsk Ergoterapeutforbund
Ole André Gjerde, Norsk Radiografforbund
Susanne Gallala, Norsk Fysioterapeutforbund
Martin Ølander, Akademikerforbundet
Hege-Merethe Bengtsson, Det norske maskinistforbund

Arbeidsgruppe for likestilling

Nora Sørensen, Unio
Anne Kathrine Blyverket, Utdanningsforbundet
Nina-Merete Kristiansen, Norsk Sykepleierforbund
Mariann Helen Olsen, Forskerforbundet
Liv Ova Graham, Politiets Fellesforbund
Susanne Gallala, Norsk Fysioterapeutforbund
Ane Nyrud Dreyer, Akademikerforbundet
Solrunn Nygård, Norsk Ergoterapeutforbund
Anna Grønvik, Presteforeningen
Jarle Klungrehaug, Det Norske Diakonforbund
Thor Eivind Halvorsen, Norsk Radiografforbund

Arbeidsgruppe for de globale bærekraftmålene

Liz Helgesen, Unio
André Oktay Dahl, Unio
Toril Laberg, Norsk Ergoterapeutforbund
Kari Folkenborg, Forskerforbundet
Jannicke Røglø, Bibliotekarforbundet

Ingrid Convery, Utdanningsforbundet
Bjørg Eva Aaslid, Utdanningsforbundet
Trond Harsvik, Utdanningsforbundet
Anita Rabben Asbjørnsen, Norsk Sykepleierforbund
Jan Vegard Pettersen, Norsk Sykepleierforbund
Vegar Monsvoll, Politiets Fellesforbund

Arbeidsgruppe for deltakelse på Pride 2019

Liz Helgesen, Unio
André Oktay Dahl, Unio
Ane Nyrud Dreyer, Akademikerforbundet
Anne Kathrine Blyverket, Utdanningsforbundet
Atle André Danielsen, Utdanningsforbundet
Bård Eirik Ruud, Norsk Sykepleierforbund
Lars Kolltveit, Forskerforbundet
Liv Ova Graham, Politiets Fellesforbund
Ruben Amble Hirsti, Unio-studentene

Unios referansegruppe til kompetansebehovsutvalget

Rolf Edvard Stangeland, Unio
Åshild Olaussen, Unio
Christine Thokle Martens, Norsk Fysioterapeutforbund
Håkon Hjemly, Norsk Radiografforbund
Jarle Grumstad, Norsk Sykepleierforbund
Jo Cranner, Norsk Sykepleierforbund
Paal Christian Balchen, Politiets Fellesforbund
Per Kristian Aschim, Presteforeningen
Kristin Vik, Utdanningsforbundet
Jon Wikene Iddeng, Forskerforbundet

Arbeidsgruppe for arbeidstid

Henrik Dahle, Unio
Klemet Rønning-Aaby, Unio
Ina Smith-Meyer, Unio
Bjørn Saugstad, Utdanningsforbundet
Magnus Buflod, Norsk Sykepleierforbund
Jorunn Solgaard, Forskerforbundet
Arild Hustad, Politiets Fellesforbund
Morten Bjerkhaug, Norsk Fysioterapeutforbund
Ingvild Andrea Tellmann, Det Norske Maskinistforbund

Svein Murvold, Skatterevisorenes Forening
Berit Førli, Norsk Ergoterapeutforbund

Arbeidsgruppe (ad hoc) for praksis i høyere utdanning

Åshild Olaussen, Unio
Eva Østvik, Norsk Sykepleierforbund
Gunn Gallavara, Utdanningsforbundet
Helge Holgersen, Forskerforbundet
Jorunn Dahl Norgård, Forskerforbundet
Håkon Hjemly, Norsk Radiografforbund
Elisabeth Reinertsen, Bibliotekarforbundet
Anne Beate Tjentland, Presteforeningen
Jorunn Lunde, Norsk Fysioterapeutforbund
Ruben Amble Hirsti, Unio-studentene

Arbeidsgruppe for kommunikasjon

Hedvig Bjørgum, Unio
Nora Sørensen, Unio
Rikke Bjurstrøm, Utdanningsforbundet
Nina Hulthin, Utdanningsforbundet
Arun Ghosh, Utdanningsforbundet
Eli K. Korsmo, Utdanningsforbundet
Marius Vik, Utdanningsforbundet
Stian Skaar, Utdanningsforbundet
Stig Brusegard, Utdanningsforbundet
Vigdis I. Alver, Utdanningsforbundet
Arvid Libak, Norsk Sykepleierforbund
Tone Stidahl, Norsk Sykepleierforbund
Tore Bollingmo, Norsk Sykepleierforbund
Bodil Nilsen, Norsk Sykepleierforbund
Jon F. Braadland-Konstali, Norsk Sykepleierforbund
Kristin Henriksen, Norsk Sykepleierforbund
Liselotte Kristoffersen, Politiets Fellesforbund
Hilde Nordlund, Politiets Fellesforbund
Morten Høylo, Politiets Fellesforbund
Lars Kolltveit, Forskerforbundet
Unn Rognmo, Forskerforbundet
Vidar Rekve, Norsk Fysioterapeutforbund
Jogvan Hugo Garder, Det norske maskinistforbund
Ane Nyrud Dreyer, Akademikerforbundet

Embret Tangen Rognerød, Bibliotekarforbundet
Anna Grønvik, Presteforeningen
Elisabeth Norridge, Norsk Radiografforbund
Karl-Erik Bjerkaas, Norsk Ergoterapeutforbund
Marie Stavrum, Skatterevisorenes forening

Stortingsgata 2
0158 Oslo
sentralbord: 22 70 88 50
post@unio.no
www.unio.no

Unios medlemsforbund:

Utdanningsforbundet • Norsk Sykepleierforbund • Forskerforbundet
Politiets Fellesforbund • Norsk Fysioterapeutforbund • Det norske maskinistforbund • Akademikerforbundet
Norsk Ergoterapeutforbund • Norsk Radiografforbund • Presteforeningen • Bibliotekarforbundet
Skatterevisorenes Forening • Det Norske Diakonforbund